

G
MAM
BER
G

ROMAAN

No

23



Kindral-major J. Unt

2 jalgväe rügemendi vormeerija ja ühtlasi esimene selle rügemendi ülem — Vabadussõja ajal.

AR

SP
7591

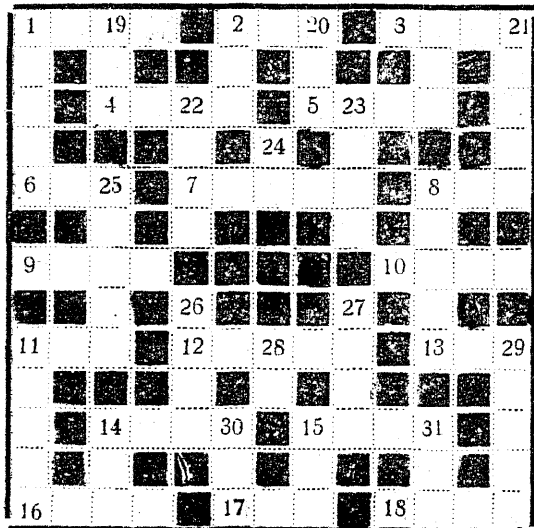
KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1927. A. VI. AASTAKÄIK.

Hindmõistatus

Nr. 23 (137).

Ristsõnade mõistatus.

Kokkuseadnud Wold. SIKK, Tallinnas.



Sõnade tähendused.

Waskult paremale:

1. Metall.
2. Wankri osa.
3. Maitsew suupiste.
4. Ei ole täie mõistusega.
5. Näitleja tööpõld.

6. Jook.
7. Tegelane O. Lutsu „Kewades.“
8. Kaswab metsas.
9. Tualeti abinõu.
10. Naisterahwa nimi.
11. Jõuandja.
12. Spordiselts Tallinnas.
13. Teraw ork.
14. Näitus.
15. Metsloom.
16. Surnukeha.
17. Weniw wedelik.
18. Asub riikidewahel.

Ülewalt alla.

1. Põllutööriist.
2. Pinnamõõt.
8. Linn Portugaalias.
11. Kõrgeim seisus.
14. Kuu aastas.
15. Sõjariist.
19. Raba.
20. Toon heliredelis.
21. Peakate.
22. Ajalooline jutustus Eestis.
23. Linna osa.
24. Isikline asesõna mitmuses.
25. Meesterahwa nimi.
26. Kuuse leht.
27. Lai.
28. Toon heliredelis.
29. Tegelane romaanis „Irmgard.“
30. Söögiaine.
31. Maa sees.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, märgusõna all, „**Hindmõistatuselahendus**“ kuni 15. jaanuarini 1928. Lahendusi võib saata mitu ühes ümbrikus ehk panna „Romaani“ talituse (Müüriwahe tän. 16) sissekäigu juures asuwasse kirjakasti. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaan“ nr. 3. (141).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja:

- 1) **1 PAAR UISKE** (suurus wõitja waliku järele);
- 2) **Marie Underi** — Weriwalla; 3) **Fr. Tuglase** — Hingemaa.

„Romaani“ talitus

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 19 (133)

II ruudust peale hakata ja üks ruut waele jätta, iga ülemise rea wiimast ja selle alumise rea esimest ruutu üheks ruuduks lugedes, saame järgmise K. Malmi luuletuse:

**Mets ja maa on lumest paljad,
Leige tuul neid kosutab;
Wäljad, luhad jälle haljad
Kõik maailm nüüd rõõmustab.**

Rottmaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: Jakob Bosshart: Hadshar el-Banat. — H. V. Patera: Maia needus. — Heinrich Eisen: Tähed. — Miguel Zamacois: Pühendused — Margit de Vries: Surm ja elu. — H. Wühner: Kodurahu. — Fr. Wallisch: Kuri aga. — Roda Roda: Tark kaadi. — Roda Roda: Pärandus — P. Grünfeldt: Kuni elad, lauldes ela. — Fr. Lehne: Tuli südames. — Tött ja nalja.

Nr. 23 (137)

Detsember 1927

VI aastakäik.

Hadshar el-Banat.

Delweetsia kirjanik Jakob Bosshart.

Need neli olid kogu suguvõsas kõige haruldasemad ja ühtlasi kõige kaunimad. Nad olid kaks kassikpaari, kes samal aastal ja samal kuul sündinud, poisid paar nädalat varem kui tüdrukud. Sine sära ümbritses neid, sest tüdrukud olid nii üksteise sarnased kui kaks silma, ja noortemeestegi vahel oli raske wahet teha. Nad olid niid kuusteistkümmend aastat vanad, ja sihvakamaid fehi ning selgemaid filmi kogu laagris ei leidunud.

Nende isad olid telgid alati üksteise kõrval üles löönud ja neli last olid üksteise seltsis kasvanud, peaaegu nagu ühe kanapesa pojad. Kuna noored inimesed beduinide laagris üksteisele võõraks ei jää ja neid oma nägu ei kata, nagu külas ja linnas, siis süttis armastus kõrbes nii palawalt, nagu ta kirglikkudes inimsüdametes ial võib süttida ja põleda. Ja kes siis neid ilusaid inimlasi üheskoos nägi, ei tarwitsenud just nägija olla nägemas, milline südamesaatus noori inimesi ootas. Teadmata oli ainult see, milline walik järgnes.

Uga need neli ei wajanud võõrast nõuannet ega ka oma järelnõtkemist. Niipea kui õige tund tuli, olid need, kes kokku kuulusid, üksteist suures filmipimestawas imestuses leidnud. Sinesutamismäärne sarnadus maksis ainult walmise kohta; ühekujulistest waagnates peitusid kahesugused tuumad, ja loodus, mis mõnikord tujukat mängu armastab, oli enesele selles meel-

diinud, ifta ühele noorele mehele ja ühele neiuks sarnasugust wõi wähemalt sarnast hinge anda, nõnda et üks noormees ja neiu meeleepolest olid julgemad ja rõõmsamad, teised kaks aga pelglikumad ja selle eest südamlikumad meeleoluga.

Walik osutus aga niisuguseks, et julge noormees pelgliku neiu ja pelglik noormees julge neiu wastu poolehoidwust tundis. Ja et kõik kõige ilusamini kokku kõlaks, nagu tsitri keeled, sündis, et noorte meeste kalduwused täielikult noorte neiuks kaldumwustele wastasid.

Nii said kassikpaaridest armastajad paarid, kel mõlemal olid wastawad, üksteist täiendawad omadused, ja kes suguvõsas asja tundis, emustas neile õnnelikkude abielu.

Niipea kui nad neljakeksi olid oma südamet leidnud, muutus neile iga päew peoks, iga õõ lootusemenäoks ja tulewik eedeni töötuseks. Ja ühe paari õnn oli ka teise paari õnn. Nagu kõik armunud lapsed arwasid nad, et maailm nende südametajust midagi ei tea, ja nad koltasid iga päew kaewu juures, waatasid üksteisele imestawatesse filmadesse ja kuulatasid arnuud huultele kõnet, mis ka narridele sõnadele toreda mõtte andis. Dõsel laulsid noored mehed omg armastuse ja igatsuse wälja õõsse, ja kogu maa kuulas heameelega nende laule, sest nii julgeid häält ja nii osawat wäljendust polnud nad ial weel kuulnud.

Kui need neli kord jälle harjunud wiisil

kaemu juures istusid, pudenes pelgliku neiu — Er-Rabab oli ta nimi — kae all kaemu müürist üks kiwi lahsti ja kullus kaemu. Neiu waatas talle järele ja wärises.

„Siin ülewal seisame päikese ja hiilguse käes,“ ütles ta, „ja seal all, üsna ligidal, walitseb pimedus ja õud.“

Seda üteldes hakkas ta nutma.

Teised ei saanud aru ja küsisid:

„Mis sul ometi on, Er-Rabab?“

„Meie oleme nüüd õnnelikud, aga kaua me õnnelikuks ei jää. Täna hommikul astus mu onupoeg Bachit mulle tee peale ette ja teatas mulle, et ta mindawatseb oma naiseks wõtta.“

„Ehiti kohmetasid kõit.“

Sest kui Bachit oma sugulast Er-Rababit tahtis kosida, siis oli asi halb. Beduiinide keskel walitseb seadus, et onupojal oma täditütre peale esimene õigus on ja et neiu isa tütar teemale ei tohi keelda, kui noormees temale mõistliku hinna pakub.

Kedua, julgem noormees ja Er-Rababi austaja, toibus esimesena. Ta kahmas käega wõõ juure, kus kaks pistoda läikisid, ja hüüdis:

„Er-Rabab, ole julge, tema ei oma sind iialgi! Ennem loikan tal kõri selle noaga läbi!“

Tema wend Hamud kahmas ta käest kinni, nagu oleks see juba tahtnud kardetawat lööki anda, ja kurtis pelglikult:

„Mõtke werisele kättemaksule, Kedua, sest Bachiti sugu on wägew!“

Kõige parema lohutuse leidis Fatme, tragin õde. Ta naeris:

„Arge armake Bachiti suureks asjaks. Gile ja tunaeile soowis ta ka mind naiseks, uskudes, et olen Er-Rabab! See lollpea ei oska meid üksteisest weel lahutadagi ja tahab ise üht meist naiseks!“

Ainult Kedua naeris Fatmega, mõlemad pelglikult wahtisid täis kurbi aimdusi kurwalt kaemu pimedusse.

„Me peame tegutsema,“ katkestas Kedua tekkimud waituse. „Saadame oma sõbra Jusseji teie isa Kelebi juure, et ta meie nimel teid kosiks. Kuue päewa pärast on täiskuu, siis on selleks kõige soodsam päew.“

Hamudi pea wajus sügavamale.

„Kui meil weel isa riffus alles oleks! Siis see ehk läheks. Do, olgu neetud käsi, kes meie isa tappis, kui ta rõõmleid taga ajas!“

„Saatke oma sõber Jussej selleqipäraft meie isa juure,“ andis Fatme nõu. „Meie weame seni oma onupoega Bachitit ninast. Kumb meist talle vastu juhtub, see ütles, et on Fatme, nii et ta armastatud Er-Rababit kusagilt ei leia, waid meie paha tabet märgates omast nõust loobub.“

Nad hakkasid liituma laagripiltsile. Fatme

lahkus teistest ja walis kõrwaltee, kus ta lootis tädipoja Bachitiga kohata. Tõesti leidis ta selle kaameleid jootmast, ja see hakkaski temaga rääkima:

„Ah Er-Rabab, ja pagana neiu, kas oled nüüd oma südamest nõu küsinud?“

„Besse oma silmad selgets, oh tädipoeg Bachit,“ wastas neiu. „Kas mina ei ole Fatme? Millal jõuab su meeleteramus wiimaks nii kaugele, et meid ostad lahutada?“

Neiu läks, ja Bachit pomises talle järele: „Tont ise ostab neid üksteisest lahutada!“

Päew hiljem kohtas ta Er-Rababit ja hüüdis talle juba eemalt:

„Ometi kord saab sind jälle näha, Er-Rabab! Mis oled sa nüüd otsustanud?“

„Kuidas wõid sa minuga nii rääkida, tädipoeg Bachit? Kas sa siis ei näe, et ma Fatme olen?“

„Tõsi küll,“ wastas Bachit, „sul on õigus. Tuul on mu silmad täna pisut segaseks teinud.“

Uga pagana kelmid tädrufuse olete ometi. Kui te üksteisele nei jaranete kui üks kirp teisele, miks ei riietu teie siis teine teistiti?“

„Me kanname riideid, mis isa meile annab,“ wastas neiu.

„Siis tehke enestele vähemalt mõne wäikese asja läbi wahe wahele. Pane sina enesele kollane pael kaela, siis ei tarwitse ma sinuga enam rääkima hakata, wana inetu nõid!“

Samal päewal kaudsid mõlemad neiu kollast paela kaelas, ja Bachit juhtus nüüdki oma imestuseks ifka ainult Fatmega kokku. Siis tegi ta teise otsuse ja ütles:

„See on saatuse, iluue saatuse, et alati ifka sind kohtan, Fatme, ja kuna sina oled, nagu näen, sama ilus kui su õde, wõib olla weel terakene ilusamgi, siis kosin ma sinu. Gelistasin Er-Rababit ainult sellepärast, et ta nimi mulle meeldis, aga ka Fatme pole paha nimi; ta seisib ka prohwetil lähedal, ja sellepärast on mulle ka Fatme hea.“

Sest tunnist saadik kohtas Bachit ainult weel Er-Rababit! Teist korda pööras ta südant ja ütles:

„Inimene peab enne mantli ära wiskama, siis alles saab ta teada, kui soojaks ta tema südame hoidis. Nii oli lugu ka minuga, o Er-Rabab! Olen päew otsa pooldanud Fatmet, nüüd aga tean ma, et sina minu omaks pead saama ja ei keegi teine. Täna õhtu, kui tellide taga lau-lame ja teie meile vastu tantsite, ütlen seda kõigile. Siis ole minu vastu lahke!“

„Sa oled kui palmiripu tuule käes, kõigud siia ja kõigud sinna! Tõesti, ja oled kui palmiripu tuule käes, oh tädipoeg Bachit!“

Nende sõnadega lippas neiu minema.

See sündis tol päeval, mil Jussef, wendade sõber, nende eest pidi kosima, sest kui oli kõhu täis sõnnud ja ümmarguseks läinud tähtedest, mis ta omal teekonnal õgimud, nagu pääsuke õgib fääski.

Jussef astus isa Kelebi telki ja ütles:

„Nahu olgu sinuga, sa sõprade sõber ja Allah lemmik! Kedu ja Hamud, head poisid, on mu sinu juure saanud, sest nad tahaksid sinu tütreid, ilusaid lille Er-Rababit ja Fatmet, omale kodukanaks!“

Isa Keleb lõi käed oma terawa pea kohal kokku:

„Mu huuled on kurnad ja mu suu jookseb üle walust. Kuule mind, oh Jussef! Kedu ja Hamud on mu naabrid; nende isa ja mina oleme alati oma telgid üksteise kõrval üles löönud, ja mul pole nende üle midagi kurta, ei teakski, miks. Aga millega tahavad nad hinda nii ilusate neiude eest maksta? Neil on ühtekokku kolm kaamelit ja kolm korda niipalju lambaid, aga selle eest ei saa nad minu tütreid. Ja noortemeeste isa, kes oli julge rõõwel, on tapetud. Ja isegi kui ma neiusid tahaksin neile kinkida, mis mulle aga meeldegi ei tule, kuidas mõiksin ma seda? Enne pean rääkima oma wenna poja Bachtiga. Ütleb tema siis ühele kui teisele: „Sina olid mu tuhwel, ma olen su meisa wisanud,“ siis võime sellest edasi rääkida.“

Nende sõnadega saatis ta Jussefi minema.

Tuli õõ. Kuu tõusis pruunilt kõrbest suurena ja kuldsena. Ringis kütasid telgid, mustad wõi pruuni- ja walgetriibulised, ja heitsid oma taha warjusid, kust wahikoerte silmad wälja wahtisid. Sobused seisid telgipostide küljes ja kolistasid tasakesi kette, mis nende jalgu kammitsesid. Siitumatumt kui mullahunikud lamasisid kaamelid pikas reas ja kaugemal lambad, tihedalt üksteise kõrval.

Noored mehed, kel walged mantlid seljas, astusid wälja walguse kätte ja reastusid. Mitmamatumt seisid nende wastas falk noori neiusid, nagu oleksid nad kui waimud wõi warjud äkki maapinnast üles kerkinud. Nad olid üleni looris ja nende õlgadelt rippusid alla sinised mantlid, tuules kergesti lehwiseks. Üks mees- test hakkas heleda häälega laulma, sama salmi kolm kuni wiis korda järjestikku. Teised püüdsid sõnad ja wiisi kinni ja lordasid neid wiis kuni kümme korda, plaksutasid selle juures käsi ja heljutasid oma keha edasi ning tagasi, pahemale ja paremale poole, wõi langejid ühele põlwele, alati lauluga takti pidades.

Neiude salgast lahkus faks. Need tõstsid käed ristloodis üles ja siuline mantel laenas neile tiivad. Nad läksid lühikeste, kammiste sammudega tagasihoidlikult ja ennem aralt kui

julgelt noortele meestele wastu, esiti pikkamisi, rutemini, nagu seda kiiremaks ja soojemaks muutuw laul kästis. Wida lähemale nad jõudsid, seda elavamaks muutusid meeste liigutusid ja seda waljumaks ja julgemaks nende laul. Nad katkestasid oma laulu filmapilguks ja julgustasid ning kiitsid neiusid rõõmsate, meelitatate wõi nokkivate sõnadega. Tantsjannade armastajad tegid seda kõige enam, sest nad olid oma kallimad kaswult ja kehahoiult juba ammu ära tunnud. Kuna kumme waljusti keelas selle mängu juures neiude nime nimetamast, siis hüüdsid nad neid oma kõige meeldivamate koduloomade nimedega:

„Ah, mu armas talleke, tule lähemale! Oled ja wäsimud? Siis tule, heida maha ning puhka, sa waene talleke!“

Neiud tulid meestele kahe sammuga kaugusele, siis läksid nad tagasi, samuti kui nad olid tulnud, ja nende ajemele tuli faks teist.

See tantsu ja armumäng wõis warsti tund aega kestnud olla, kui neiud esinesid, kes suuruselt ja kujult täitja ühesugused näisid olemat, aga kerguselt ja kammiduselt teistest kõigist kaugelt üle käisid. Nagu kammaksid neid nende mantlid õhus, lehwiseid nad kammilt ja õrnalt lähemale, nagu pilt ja peegelpilt, ainult et ühe liigutusid enam otjustawatena paistsid kui teisel.

Noorte meeste reast tungisid faks noort meest esile ja sirutasid oma käed neile näkijudele erutatult wastu. Ja üks neist hüüdis pehme, sulama häälega:

„Oh, minu uhke talleke, talleke, tule ligidale, üsna ligidale, sest sa oled jänune, ja waata, siin seisab kaew! Tema weji on selge, jaha ja magus! Tule lähemale, tule lähemale, tule lähemale ja kustuta oma janu!“

Nõnda rääkides wõttis ta oma turbani peast ja pani oma ette maha, sest see pidi tähendama kaewu.

Teise nooremehe hääle kolas trotslikult:

„Oh, mu armas talleke, mis sa wärised? Sa kardad kurja rõõwlooma, hunt, sest ta waritseb kaljude wahel ning tahaks sind mureda! Aga ole julge! Siin on minu mõök ja mu oda, need kaitsewad sind!“

Undes nii oma tundeid neiudele teada, tungis keegi kolmas nende wahele, suur kehakas pois, ja hüüdis kitlewalt:

„Oh, teie edewad talled! Miks tahate ennast toita wiletsal karjamaal? Tulge minu juure, mina wiin teid lopsakale rohumaale. Et tulge ometi, lollid lambad! Waadake siin oma karjamaad — kui rikas see on!“

Ja ta wiskas oma kullagatitud mantli maha.

Neiud ei pannud teda tähele, waid lehwi-

fid üsna ligidale kahele noorele mehele, kes oma käed neile hõisates awasid, aga ilma et neid oleksid puutunud. Siis lehwisid tantsjanad tagasi, wõluwalt, kaunilt, nagu nad olid tulnud.

See ärritas kolmandat wihale. Ta tõstis rufita ning kisendas:

„Kamata, ja kurabi Er-Kabab! Veel enne kui kuu jälle ümmarguseks paisub, toon ma jinu oma telki!“

Ta oli oma ihatud neiu nime wälja karjunud ja seega kombest ja wiisakusest üle astunud. Kõik neiu piisfid kisendama nagu lõbesed, kellele kallale tungib kull. Ja kohe olid kõik kadunud, nagu oleksid telkide warjud nad enesesse neelanud.

Meeeste wahel tõusis tüli. Riitleja kippus kahe noore mehe kallale ja sajatused lendasid siia ja sinna:

„Wimedaks jäägu su filmad!“

„Oh sina pida! itõbine!“

„Oda sulle südamesse!“

„Tabagu sind taud ja katt!“

„Saagu õnnetuks fogu su suguwõsa!“

Juba wälkusid oad, siis astusid teised noored mehed nende wahele ja üks neist hüüdis:

„Kus kaks usklikku üksteist möögaga lööwad, seal langeb nii löõja kui löõdu põrgutulele saagiks!“

Koraan mõjus, tülitsejad lahkusid koost. Aga kõik olid tufased, et pidu nii kurwalt lõppenud, ja olid Bachiti peale pahased.

Warsti lasus magamijawatikus laagri kohal, kuni wastu keskööb uus kurwameelne laul ja keelpilli kõlad ühest telgisti kajasid. Noored mehed, keda õhtune äreruus ärkwel hoidis, algasid oma igatsuslaulu imetaoliku magususe ja wäega ja jäid alles wait, kui kuu loodus ja uus päew algas. Naabritelgis nõjatasid neiu üksteise kõrwal, kuulasid laulu ja rõõmustasid fituse üle, mis neile igatsewates toonides annetati.

Järgnew päew sai neile muwepäewaks. Päife polnud veel käelauaseltki kõrbe kohal, kui Bachit isa Kelebi telki astus.

„Darwitan oma õigust,“ ütles ta käskiwalt, „ja nõuan Er-Kababi sinult naiseks. Määrä hind!“

„Sinu õigust ei wõi ma kasteitada,“ wastas wana kelm wiisakalt. „Allah hoidku mind selle eest. Aga sa leiad Er-Kababi kangekaeljena, sest ja häbitasid teda eile fogu laagri ees ja peale selle kardab ta, et sinule Fatme enam meeldib kui tema. Sest kindel on, et sa alati üht teiseks armad. Sellest wõiks abielus paha olas kaswada.“

„Tulgu nad mõlemad,“ sai Bachit ägedaks,

„ja ma näitan sulle, et ma Er-Kababit küllalt tunnen!“

Salajas lootis ta õnneliku juhuse peale.

Raktsõed, kes seda kuuland, ilmusid oma toasti wäga pelglikult; nende aimus lootus oli, et Bachit neid dieti ei oska mõistatada.

Bachit filmitses neid tähelepanelikult ja nägi, et neil mõlematel kollane pael kaelas oli. Nüüd teadis ta, et nad teda olid ninapidi wedanud, ja kirus salamahiti naiifeliku walskusti. Aga ta ei kaotanud julgust ja osutas umbkaudu Fatmele:

„Sina oled Er-Kabab, wõi ma tahan olla eesli poeg!“

Neiu hakkasid heledasti naerma:

„Siis sa oledki eesli poeg!“

Er-Kabab uskus, et on pääsnud, aga see rõõm ei kestnud temal kaua.

Bachit, wihast punane, pööras wana Kelebi poole:

„Minu isa oli sinu wend. On see siis ilus, et sinu tütreid mind sinu telgis nimetawad eesli pojaks? Aga ma ei taha seda neile pahaks panna, sest nende naer on mu filmad awanud ja mu õigele teele juhatanud. Tõsi küll, sinu tütreid on nii ühesugused, et ma üht ei saa armastada, ilma et teisele mõtleksin. Oleks Er-Kabab minu telgis, wõiks kergesti juhtuda, et ma Fatme järele ihfan, sest ma olen nagu palmipuu tuule käes edasi ja tagasi kõitum. See annab mulle mõtelda.“

Ta peatas, et waritseda oma sõnade mõju. Isa Keleb, kes weinapoeaga enam ta rikkuse kui wooruse poolest wäimeheks soomis ja juba kartis, et kõrgeft hiinast wõiks ilma jääda, tõmistas juu wiltu ja küsis tufaselt:

„Kas see tähendab, et sa Er-Kababist loobud?“

Er-Kabab ei suutnud oma tundeid tagasi hoida ja küsis:

„Jah, ütles nii, omipeeg Bachit! Tahan heameelega olla tuhwel, mille sa murka wiiskad.“

Bachit aga naeris kõhistades:

„Ei mõtlegi jinu nõu järele teha, mu ilus õnnetrefene, waid tean parema nõu. Kas ei ole ma teie omipeeg ja kas mul pole õigust nii ühe kui teise peale?“

Ja isa Kelebi poole pöördes:

„Wõtan uad mõlemad, kui mõistliku hiina nõuad. Saada nad nüüd wälja, et sellest wõiksime rääkida.“

Fatme fosistas isale kõrwa:

„Ara unusta, et oleme ilusad ja wäärime kõrget hinda.“

Siis läksid neiu naistetuppa ja Er-Kabab nuttis lohutamatuft, kuna kõrwal toas kaubeldi. Fatme jäi julgeks, teritas kõrwu ja kuulatas

meeste kanget tinglemist. Ta märkas warsti, et nad seekord kokkuleppele ei jõudnud, sest kaks ihuist olid kokku juhtunud. Isa Releb nõudis mahedalt kummagi neiu eest kahessa kaamelit, kuna Bachit külma rahuga arwamist eeldas, et kahesteistkümmest kahe eest kokku küllalt olla, õigem veel enamgi, kui niisuguste tühiste tüdrukute eest wõidawat nõuda.

Wiimaks lahtus kosilane. Lõwel pomises ta veel:

„Mõttele järele, armas onu; tulen mõne päewa pärast tagasi!“

Ta wõis aega wõtta, teades, et ta wõistlejatel niisugust hinda pakkuda polnud.

Isa Releb pomises veel tufasemalt:

„Kahessa ja kahessa, selle juure ma jään, muidu wilistan laulu ja see on: onupoeg ees wõi wõi taga! Ja Allah annab mulle andeks!“

Sel päewal ei kohanud neli armastajat mitte kaewu juures, waid nad said kokku warjatud orus. Nad olid nüüd arusaamisele jõudnud, et jalajashoidmine armastuseasjus funduslik on. Jätme teatas, mis ta kuulnud, ja laotas sellega jälle lootust laiaki. Sest millal on armastus enmast arwanud wõidetuks, nii kaua kui läbi kõige pisemagi prao veel lootusekiir ellu tungib?

Redua ütles:

„Hamud ja mina jätame teid mõneks päewaks üksi. Olge muretumad ja jääge kindlaks!“

Meind said ta kawatsest aru. Tema tahtis minna ja nende hinda tufagilt rööwida. Sest Araabias on rööwimine lugupeetud amet, ja kes enesele kaamelid warastanud, sellest peetakse enam lugu kui kes nad ostmud. Jah, liigniini Harami, tähendab rööwel, on be-duinide juures auimeks.

Redua lonkis pärast lõunat telkide ees. Suguwõsa kõige wanem mees, Harami El-Dharba, istus oma sama wana määra juures ja unistas kaugusse. Noormees astus ta juure ja teretas:

„Olgu sinu päew walge, oh Harami!“

„Olgu sinu oma täis sära nagu päike,“ wastas raul, sest tema andis kõik, mis sai, riiskalikult tagasi.

Redua istus tema juure ja hakkas weitlema, tuulest ja karjamaist, rohutirtsudest ja Harami määrast.

„Oled sa ta ostmud wõi rööwinud?“ küsis Redua nagu kogemata.

„Allah aitab mu tema omanikuks,“ naeratas raul filmi pilgutades.

„Oled kuulnud mees ja sinuist räägitakse veel, kui sa ju ammu oled surunud. Kui wana olid sa, kui esimest korda rööwima läksid?“

Raul waatas talle filmi pilgutades näkku:

„Paar aastat noorem kui sina. Aga lohutu, sul on veel pikk elu ees!“

„Jutusta, oh Harami!“

„Ja raul jutustas:“

„Olime mingisuguse taubi tagajärjel kaotanud peaaegu kõik kaamelid ja olime waesed kui kont kõrbes. Siis mõtlesime rööwimise peale, minu wend ja mina. Olesime wõinud kaasa wõtta teisi, aga me tahtsime seda üksi toimetada. Ei saa palju au üks, kui ofawõtjaid on kaksteistkümmend. Pidime rändama wiis päewa, siis jõudsimme keskõl teise laagri juure ütlestin mennale:“

„Sina wõtad koerad oma hoole alla ja mina lähen kaamelite kallale!“

Mina heitsin maoli maha, tema läks laagri lähedale ja haukus kui shaakal. Seda oskas ta imehästi, mu hea wend. Kohe hakkasid wahikoerad haukuma; ma kuulsin, kuidas nad tema kallale tormasid ja ta minema ruttas. Ja koerad tema taga. Juba olid nad kaugel. Müüd hiilisin mina laagri juure. Sadanded ja sadanded kaamelid lamasid telkide juures. Oli rikas suguwõsa. Ei ma pidanud pikka aru. Roomasin esimese juure ja lõikasid katti nõõri, mis tagumisi jalgu kütkestas. Kaamel tõusis, waemalt rudises liiw. Ma roomasin teise juure ja tegin teise lõike; kaamel tõusis, ja liiw ei rudisemudki. Nii wabastasin ma kolmkümmend nõõri. Siis kuulsin ühest telgist kobinat. Süda jäi mul seisma. Ma riputasin enese kaameli külge, kes minu arust kõige kiirem näis olemat, ta jaba külge, ja ta tormas minuga minema, nagu oleks meid kurrat taga ajanud. Ja kõik kakskümmendühessa meie taga. Sa tunned ju nende heade loomade wiisi; neil on toredad omadused, aga nende mõistus mahuks datlisterasse, ja kui üks neist jooksa pistab, siis jookwad talle kõik teised peatult järele. Edin nad kõik koju laagrisse, mitte aimasti ei kadunud. Ja olen veel praegugi selle rööwimise peale uhke!“

„Laske Jumal su jalad jälle nooreks saada,“ ütles Redua.

„Ja laske sinu jalad aega wanaks saada,“ wastas raul tõsiselt.

Noormees tõusis. Ta süda põksus ärewalt.

„Kolmkümmend,“ ütles ta tasa, „kolmkümmend!“

Nüüd nägi ta, et jutustaja ümber oli kogunud uudishimulisi, teiste hulgas Bachit. Nende pilgud kohtlesid waljusel.

Redua leidis wenna Hamudi telgilt.

„Kolmkümmend! Mõttele, kolmkümmend!“ sõjistas ta temale. „Oled sa walmis?“

„Jah, olen!“

„Ja kui sind ka müstümmend koera taga ajatjid?“

„Olen valmis!“

Kedua filmitfes teda imestades ja nägi, kui otjustaw ilme tal oli.

„Oled ja wana Hamud wõi uus?“

„Mis peab minuist saama, kui Bachit mult Fatme warastab? Olen kõige peale valmis!“

Nad riietusid kõige halwematesse riietesse, kumbki wöttis enesele pisut jahu ja leiba ning wäitefe weelähkri kaasa. Kedua pani weel noa wõõ wähele, Hamud wöttis tugewa kapi, muud relwasid neil polnud. Niipea kui päew täitja kustus ja enne weel kui kuu tõusis, läksid nad salamahiti teele.

Tunnise käigu järele jõudsid nad ühele künkale ja Hamud waatas tagasi, lootes, et laagrist tuld näeb, sest ta süda ihkas palawasti tagasi Fatme juure. Seal oli tal, nagu oleks ta üht mehefogu näinud kaljude taha kaduwat. Nad läksid tüki maad tagasi ja otsisid, ei leidnud aga kedagi. Siis ruttasid nad edasi, ja jälle oli see Hamud, kes, kui tagasi waatas, nägi kuwalgel üht meest seiswat ja pikali langetawat. Teist korda läksid nad tagasi, ilma et midagi oleksid leidnud. Ja nii weel kord. Jätkajälle nägi Hamud seda, wististi küll sellepärast, et ta hing tagasi ihkas, kuna Kedua õhinal edasi rututas. Kedua mõtles: Hirm lasseb teda tagaajajaid näha, muudatus temas pole nii põhjalik kui ujub.

Nad sammusid ettewaatlikult ja kiverdi-kowerdi edasi; midagi polnud enam näha. Wastu hommikut puhkasid nad, siruli maas lamades. Äkki kähwasid nad mõlemad püsti.

„Kas see polnud kabjalbõk?“

Robin kadus, aga nüüd oli ka Kedua kahtlema hakanud. Talle tuli meele pikk, mis Bachit Harami telgi juures temale heitnud. Kui see mees ainas, miis ta enesele sel raugal oli oma esimest rööwimiskäiku lastanud jutustada? Kui ta temale järele hiilis, kuni ta nende käigu suuna teada sai, siis oma märg tõi ja nende ette ruttas neid ära andma?

Silmapiilguks tuli talle arg mõte ümber pöörda, aga siis hakkas ta naerma. Sellisets teoks oli Bachit liig loll ja liig laisk. Ja kas ei ratsutanud bõsel kõrbes nii mõnigi? Ta mõtles Er-Nababile ja Fatmele ja Harami El-Dsherba õnnele, ning kihutas wenda edasi.

Kolmandal ööl nägid nad ühelt kaljult all legendikul telkide laagrit. Nüüd oli otjustaw silmapilk tulnud. Kedua heitis maoli maha, kuna Hamud alla sammus.

Kui wapraks ta on saanud! mõtles Kedua.

Nüüd katsus Hamud shaakalina haukuda. Loobumähäle järelaimamine ei õnnestunud tal kõige

paremini, nii hakkas ta wend tasafesi naerma uue rööwlooma üle, kes kõrbes karjus. Aga oodatud mõju ei jäänud tulemata, jah, koerad olid wihasemad kui muudu, sest et hääl neile uus, kahtlasem oli kui mõni teine hääl. Koerte hulumine ja haukumine kaugenes laagrist ikka enam ja kadus kalju orgudesse.

Kedua kuulatas.

Laagris jäi kõik wait, ainult selle äärel hirmus üks hobune lähidalt. See kajas kui lühike pafunaheli. Siis oli kõik jälle wait.

Kedua sammus ettewaatlikult alla orgu, uuga käes. Seal lamasiid kaamelid waitfes reas. Ta seisis juba esimese taga ja loikas ta nõõri läbi. Kaamel tõusis ja waewalt rudises liiw. Kedua tundis, kuidas ta süda ettemõtte kordaminekut nähes põffus. „Kolmkümmend!“ kajas hääl rinnas. Ta kummardas teise kaameli juure ja tegi teise loike; loom tõusis ja liiw rudises waewalt kuuldawalt. Julgemats saades tegi ta kolmanda loike. Seal, äkki, kajas igalt poolt hirmus kära, ja weel enne kui ta midagi sai mõelda, oli ta kümnest käest kinni kahmatud ja maha paisatud. Nad ja mõõgad wälkusid ta kohal. See, kes tal kõrist kinni hoidis, küsis:

„Mis sa siin teed?“

„Tulin rööwima,“ wastas Kedua, „ja Jumal on mu maha jätunud.“

Nad wedasid ta lähemasfe telki, kus tema ümber wali rööwikija kajas. Telgi omanik, wihane kurat, Haddel oli ta nimi, käskis wangi:

„Loobu kaitsest!“

Ja kõdistas oaoftjaga tema kõri.

„Loobun,“ kugistas Kedua.

Ta seoti käijst ja jalust. Wihane kurat ajas kõik tunnistajad wälja ja hakkas telgi pöranda fisse hauda kaewama, mehe pikust ja kaks jalga jügawat. Ta asetask Kedua sinna nagu surmu ja kattis ta telgipostidega, täite puupiljakottidega ja kiwidega, ainult ta nägn lahti jättes. Jah, ta löi tema päitfesse postid ja sidus ta siidijuuksed nende külge kinni. Wang armas, et lämbub sinna rasfuse, häbi ja wiha kätte. Ta mõtles Er-Nababile. Kuidas sai see nutma, see arg, kaitseta neiu! Ta mõtles Bachitile, kes ta ära annud, wandudes talle kättemaksmiist.

Tunnid hiilisid möõda. Kedua kuulis koeri telkide juure tagasi tulewat — kõiki. Mis oli saanud Hamudist? Kas teadis ta tema õnnetust?

Hommikul tuli Haddal tema juure ja küsis:

„Kuipalju lunastusraha sa pakud?“

„Ei mingiugust,“ wastas Kedua.

Ta lootis pääskmiist, sest loobumine kaitsest kestis ainult ühe päewa. Wõis ta mõne teise aolgi elanikku puudutada wõi tema peale süli-

tadagi, enne kui ta uuesti kaitsest loobus, siis seisib ta kaitse all ja pidi wabaks lastama.

Samudit olid koerad palju purenud, aga ta oli ennaft lepiga wahwasti kaitstud ja ruttas nüüd kodulaagrisse tagasi, süda täis lootust. Ta nägi waimus kaameleid, kolmkümmeend wõi enam, telgi ees, inimestest wahitud ja hinnatud, ja Reduat seal juures rõõmlina kiidetud. Fatme ja Er-Rabab maatafid oma telgist wälja ja naersid, ja isegi isa Keleb oli heas tujus, luges saaki ja kaalus tõsijelt, kellele ta oma tütreid nüüd peaks andma.

Õõ kahwatas, kui Samud laagri juure tuli. Ta ehmatas: tema telgi ümbrus oli tühi ja waitne; ei olnud seal heli ega liikumist. Ei olnud kahtlust, asi oli äpardunud, Redua wangi, muidu oleks ta kaamelitega juba ammu siin olnud.

Samud kadus telki.

Miipea kui päike üle maa walgatas, ilmusid Er-Rabab ja Fatme naabritelgi ette ja waatafid esiti uudishimulikult, siis pettunult ringi. Kas pidi Samud nende juure wälja minema? Neile teadwuse nure wiima?

Rogu päewa hoidis ta enda peidus ja mõtles järele. Miipea kui ilm pimedaks läks, wõttis ta oma manguuriista ja sammus minema rada mööda, mida mööda ta mõni päew tagasi Redua seltsis oli läinud. Mida kaugemale ta jõudis, seda enam hakkas ta lootma. Ta tundis julgust ja jõudu südames ja käewarres. Armastus oli tema kui pelgliku südames imet teinud, armastus, mille mõinul kõik, mis inimeses uinub ja idaneb, ärkab ja sirgub, armastus, mis isegi kuinawast maast kõrred ja wiljad wälja ajab ja mille mõinust ükski teine mõin üle ei käi.

Jõudes mõrassa laagrisse, istus ta paremat kätt esimese telgi ette, mis talle ette juhtus. Piif halli habemega mees tuli tema juure. See oli suguwõsa sheif, kes kõigile oma waprufelt ja heldufelt oli eestujuks. Ta wiis Samudi oma telki, laotas waiba maha ja küllastas teda. Alles siis hakkas ta temale küsimusi esitama.

„Olen laulik,“ seletas Samud ja osutas oma keelpillile. „Rändan ühe suguwõsa juurest teise juure, ja kes mind tahab kuulda, kuulgu. Minu lemmikud pole aga õnnetud, sest minu hääl on hele ja mu laulud julgustawad ning ajawad koormatutegi selja sirgeks.“

„Seda tasugu sulle Allah! Koormatutest ei ole siin puudust. Ja kus küll puuduksid nad?“

Õhtul istus Samud telgi ette ja laulis laulu Antariift, kangelasest, nii heledasti ja waljusti kui hääl lubas, et Redua teda kuulaks ja märkaks, et abi lähedal on. Ta laulis, et

meeste filmad särasid ja naiste südamed warijesid, ja põimis oma laulusse ofawasti tähendusit, millest ainult Redua wõis aru saada.

„Wend wemmale on ligidal, on ligidal...“

„Ei neuu enam kaua wõi nutta armsamat...“

Juimejed kibelesid ta ümber, plaksutafid käsi, kui laul lõppes, ja palusid teda õige kauaks laagrisse jääda ja nende igawaid õhtuid lõbustada. Mõned palusid teda oma juure, ja tema laulud kajafid nüüd kord siin, kord seal katuse all. Wabal ajal lonkis ta laagris ja wiskas koertele kondid, mis ta sheifi majas iga päew kofku korjas. Selle tagajärjel said koerad talle peagi sõbraks.

Kord, kui Samud sheifi seltsis datleid sõi, ütles ta temale meelitawalt:

„Sa oled kõigi helduste heldus ja kõigi headuste headus, ja minu käsi on õnnistatum maailmas, sest ta annab enam kui ükski teine. Oleksin õnnelik, kui wõiksin sinuga sülla datli; kui see sulle meeldib, siin selle tumeda, mis omajuguste hulgas ainus omajugune on, nagu sina meeste hulgas.“

Sheif jaotas datli, sõi ühe poole ja ulatas teise poole külalisele. Samud näkfas sellest waid wähe. Ta juhtis sheifi tähelepanu suurele sipelgale, mis tal üle õla ronis, ja kuna teine looma eemaldas, pistis Samud oma datlipoole taskusse.

Õhtul läks ta oma keelpilliga Haddali telki. Waewalt jaksas ta rahulikult jääda, sest ta oli inimestelt juba ammu wälja meelitanud teate, et Haddalil wang olla. Haddal teratas teda uksele ja ruttas siis murka, kus wang lamab.

„Loobu kaitsest,“ müristas ta wangile.

„Loobun,“ wastas Redua häältelet

„Di,“ ütles Samud, ennaft imestawana näidates, „sul on siin wang, oh Haddal!“

Ja Redua poole pöörates:

„Kuidas wõisid ja seda mõrastewastuwõtlikku meest warastada tahta? Milline jõledus! Oleksid ja tema ette awalikult astunud, tema oleks sulle ühe wõi kaks kaamelit kinkinud, mõib olla veel enamgi, kui hädas oled. Aga ja oled nähtawasti rikas ja ihmus on su rõõwimisele ajanud, sellepärast nuhtleb sind nüüd Allah!“

Õnnes sõnad meeldisid Haddalile ja ta südamesse tõusis lauliku wastu suur usaldus. Samud istus nagu juhuslikult Redua lähedale pörandale, seabis pilli häälde ja laulis esimese laulu. Tulid teised külalised, laulust kutsutunaja igaford pidi Redua ütlema, et kaitset loo, hub. Telf täitus. Samud taganes külaliste eest, nagu see wõõra kohus, ifka kaugemale ja nii ofawasti, et wemmale ifka lähemale jõudis.

Läiki aja-pärast ilmus läwale sheiki kõrge fuju. Kõik silmad pöördusid temale, teda tere-tati ja talle anti ruumi. Seda filmapilku kasu-tas Hamud kiire otusjega. Ta pistis weimale faasjatoobud datlipoolle ruttu suhu ja jostistas:

"Söö sellest õige wähe ja hoia muu osa keele all; sheik on sellest söönud!"

Siis tõmbas ta kõwasti üle keelte, märgiks, et ta nüüd laulma hakkab.

"Pea weel!" hüüdis Haddal. "Enne peab wang sheiki kaitsest loobuma!"

"Ei loobu," kajas hääl hauast.

Haddal tungis teiste wahelt Redua juure ja ahwardas:

"Loobu, wõi sa oled surmalaps, õmetu!"

"Ei loobu," kajas hauast piinatud hääl. "Olen sheikiga ühes söönud ja seisau tema kaitse all."

Haddal sai wihaseks, nohises ja tahtis Reduat lüüa. Sheik lähenes ja hoidis teda tagasi:

"Kuidas wõid sa tõendada, et oled minu jeltjäs söönud?" küsis ta Kedualt karedasti, sest ta armas tegemist olewat petjaga. "Tõenda oma sõmu!"

"Waata siia," ütles Redua ja näitas talle huulte wahel datli jätiist.

Sheik tundis datli ära wärwist, waatas kiiresti laulikule, kelle filmad talle wõidukalt otja waatasid, ja ütles Haddalile:

"Lase ta lahti, ta seisab tõesti minu kaitse all!"

Haddal wihastas, aga sheik jutustas talle loo ära ja tõstis ise oma käega kivid ja puuwiljakotid Redua pealt ära. Kõik kiitsid Hamudi õnnestunud tegu, ja wiimaks hakkas ülekõõbud piinajagi naerma. Hamud laulis nüüd hõijates wiimase loo Antariist ja järgnes siis sheikile, kes oma kaitsealuse heatahtlikult ja warjamatu uhkusega oma telki wiis; sest tema beduiniweri tundis õnnestunud kawalu-sest rõõmu.

Honnikul külastas ta wendafid kõige pa-remini ja lastis nad siis lahkel sõnal lahkuda. Aga need ei läinud laagrist kaugele, waid peit-sid endid kalgude wahele ning ootasid ööd. Siis läksid nad laagrisse tagasi. Hamud koerte pära-st ees. Need tulid talle lahkesti wastu ja ta andis neile konte, mis ta hommikul igaks juhtumiseks taskusse pannud. Kuna koerad kontide kallale läksid, lähenes ka Redua. Nüüd läksid memad Haddali kaamelite juure, kelle laagripaika nad nüüd tundsid, ja wabastasid kolmkümmend kaamelit. Kumbki neist wõttis ühe kaameli sabast kinni ja uhtii! — läks met-sik sõit kõrbesse. Alles nüüd märkasid koerad, et neid oli petetud. Nad tormasid põgenejatele

järele, aga nende kisa kihutas kaamelid weel kiiremale jookjule, ja enne kui laagris aimati, et rõõwimine platsis, olid wemmad oma saagiga juba kangel kõrbes.

* * *

Kuna Redua ja Hamud sedawiisi kannatasid ja tegutsesid, ei kükitanud Bachit oma telgis tegewusetult. Tema astus ühel päewal isa Ke-lebi juure, kes oma loomade juures istus, ja tingis nii kama ja nii kangekaelselt, kuni wana-mees rahule jäi, et kummagi tütre cest seitse kaamelit sai. Keleb kummardas roheline lehe juure ja ulatas selle Bachitile, kes selle oma turbanile kinnitas. Seega oli leping jõusse astunud. Peigmees kandis lehte kolm päewa turbanil, hoidus aga Gr-Nababiga ja Fatmega kofu saamast. Neiu ei aimanudki, et kaup nüüd koos oli.

Kui nad kolmandal päewal kaewult paha aimamata tagasi tulid, kus nad, ilma et neid keegi oleks kuulnud, oma armsamate eemalwi-iwinise üle kahekefi kurtfid, wõtsid neid äkki paar noort meest, Bachiti sõbrad, kinni ja wedasid isa Kelebi telki. Üks neist wiskas me-hemantli Gr-Nababile, mässis sellega ta pea kinni ja hüüdis: "Keegi muu ei pea sind nä-gema kui Bachit!" Sama lugu sündis Fatmega. Neiu kaitsefid endid ja kriinustasid, aga see ei aidanud, meeeste wastu nende jõud ei ula-tanud.

Warsti selle järele astus Keleb telki, nagu süütu kui waitsündinud kaameliwafikal, ja mesi-magusad sõnad huultel.

Aga Fatme kähwas talle wihaselt:

"Siin tegu on metsik; häda meile, kes me sind peame nimetama isaks!"

Keleb wastas rahulikult: "Kõik sünnib sea-duse ja õiguse põhjal."

Ka pelglik Gr-Nabab ajas enese oma ar-mastuse hädas sirgeks ja ksenidas:

"See on tore seadus ja õigus, kui ta meid teeb õnnetuks! Meie ei tunne seda headust ja õigust, ja sureme ennem, kui et Bachiti telki läheme!"

"Ennem sureme!" kinnitas ka Fatme.

Isa imestas tütarde häbematuist, aga mõtles:

Suguwõtsas on juba nii mõnigi neu peig-mehele wastu hakanud, kuid lõpuks ometi alis-tunud. Kes teab, kui palju põhja neil sõnadel on. Ta rahustus ja läks telgiist naeratades wälja.

Bachit oli mõne tunnistaja jeltjäs parajasti telgi ette tulnud. Tal oli lammas kaenas ja kerge käega loikas ta selle kõri läbi. Weri woolas julisedes ja suitsedes maha. Neiu wärisesid oma toas; sest nüüd oli abielu seaduslik.

Bachit läks oma telki tagasi.

„Varsti läheb päike looja,“ kurtis Gr-Rabab, „siis tulevad tema sõprade naised ja ajavad meid siit tema telki, nagu kanad kõõgina ette aetakse.“

„Peame telgipostidest kinni ja laseme enda ennem puruks rebida,“ vihastas Fatme.

Gr-Rabab wõttis õe ümbert kinni ja fordas:

„Ennem laseme enda puruks rebida!“

„Ija Releb tuli uuesti ja täitis ülesande:

„Täna läheb Gr-Rabab, ja kolme päewa pärast Fatme, nii tahab seda teie mees ja käsija!“

Miipea kui päike oli liiwa uppunud, ilmusid wanad naised telgi ette ja tõstsid walju kisa, nagu oleks tarmis olnud mõnda murdjat eemale peletada. Meid jäid otjustawalt oma tupp. Wiimaks tungisid naised jisse ja tahtsid wastupantijaid wägivallega wälja kiskuda. Aga need hoidsid telgipostidest kinni ja ei lastnud lahti. Ja kui naised ifka enam käratsema hakkasid, haaras Fatme kepi ning hakkas oma ümber peksma, ja Gr-Rabab tegi tema eeskuju järele nii wihasta küüntega, et naised wiimaks huludes lahkusid.

Ija Releb, oma rahus rahutuks tehtud, astus ähwardades tupp ja tahtis tütarde päid kirumise abil otse seada. Aga nüüd kahmas Fatme kepi weel kõwemini kätte ning ütles wihaft wabiseva häälega:

„See on nüüd meie õigus ja seadus: mäh! Wõta see sõna nii, kuidas ise tahad!“

Nüüd lahkus isa pead raputades. Sihufest asja polnud suguwõsas weel iial enne juhtunud.

Restfööli lõikasid neiu telgiseina katki ja roomasid wälja, ilma et isa seda oleks märganud. Nad jooksid kogu õõ, ja kui hommit punetama hakkas, siis olid nad oma sihile — kõrgele kaljumäele — jõudnud. Nad tahtsid Redua ja Hamudi tulekut näha, sest kord pidid nende armsamad ometi tulema ja nad ära päästma. Selle mõttega olid nad põgenenud.

Päike tõusis kõrgemale ja kõrgemale. Nende silmad põlesid wahimiseft ja igatsuseft, walust ja wihaft ja tagasihoitud pisaratest. Järgnesid kurwad mõlgutused.

„Nad ei tule,“ õhkas Gr-Rabab. „On wangi, wõib olla surmidki.“

„Ja kui nad tuleksid,“ kurtis Fatme, „mis kasu seft meile weel oleks? Meid mähiti mantlisse ja lamba weri on woolanud. Meie ei tohi iial enam oma armsate juure minna. Kas tunned seda ka?“

Nad mõtlesid kaua. Wiimaks ütles Fatme:

„Tunnen abinõu!“

„Mina ka,“ jostistas Gr-Rabab ja nihkus wele lähemale, nagu warju otsides.

„Meie peame surema!“

„Jah, me peame sellelt kaljult alla kargama.“ Fatme waatas Gr-Rababile: „On sul jeks julgust?“

„Ei tea, kas seda teen julgusega, aga ma teen seda.“

Nad wõtsid üksteise ümbert kinni ja nutsid mõlemad haledasti, sest elust lahkumine oli raske.

„Ja kui ma seda ometi ei suudaks?“ kahtles Gr-Rabab natukesse aja pärast.

„Me seome palmikud kokku, õde.“

Sälle rahulikumaks jäänud, ajas Fatme enese pooleni püsti ja hakkas laulma, esiti wäriwewa ja siis ifka kindlamaks muutuma häälega, ja Gr-Rabab laulis pelglikult kaasa.

Nad laulsid oma igatsust, nagu wooredmehed tantsuõöl oma telgis oma igatsust olid laulnud. Nad laulsid oma armastust kaljult, millel nad istusid, tuulele, mis neist üle hoo-
was, ja päikesele, mis nende kohal seisis, palawana, armastuspalawana nagu nende südamed. Nad laulsid oma armastuse kaugele, kus nende kallimad wiibisid, elusalt wõi surmalt. Nad laulsid lõputult, et eemale hoida enestest oma häda ja kurbust.

Päew möödus oma hiilguses ja õõ tuli oma pimedusega, ja kui esimene täht sirama hakkas, sidusid neiu oma juulsepalmikud kõwasti kokku, wõtsid üksteise ümbert kõwasti kinni ja hüppasid kaljult pimedasse sügawikku.

Hommikul leidis üks karjane nad kuristikuft purustatuna. Seda mäge aga nimetatakse weel tänapäewani Meuide kaljuts — Araabia keeles Hadshar el-Baniat. Ja kui mõni neiu oma armastusele wägivalda kardab, siis hüüab ta seda nime. —

Mõni päew pärast surmahüpet äratati isa Releb õõfel. Aratajad olid wennad. Nad ei läbenud hommikuni oodata, waid hüüdsid:

„Me toome sulle Gr-Rababi ja Fatme hinna, nõua niipalju kui tahad, ja ole rõõmus!“

Nad hüüdsid seda waljusti, et nende armsamadki oma toas ärkaksid ja seda rõõmusõnumit kuulaksid.

Wanamees pistis oma terawa pea wälja ja kogeles nutusel häälel:

„Tulete liig hilja, mõlemad on surnud. Karjane leidis nad kaljupalalt . . .“

Hommikul seisis kolmikümmend omanikuta kaamelit Bachiti telgi ümber. Tema ise lamas läbilõigatud kõriga loomade kessel.

Reduast ja Hamudist ei ole laagris keegi enam midagi kuulnud.

Maia needus.

Brasiilia kirjanik H. V. Patera Yukatanist.

Olin sõitmas Buenos Airesi. Aurik „Cap Polonia“ oli reisijaid täis. Laewal wiibis kirju publik, kes suurt aurikut La Platasse reisimiseks tarwitas. Enamik reisijaist olid hispaanlased ja portugaallased, siis mõned inglased ja ameeriklased, teised sakslased ja weel mõned teiste rahwaste edustajad.

Olime warsti wäikeseks seltskonnaks kokku kogunud, kes üksteist pärast söömist iga õhtu suitsetamisaaalis kohtas.

Kõige huwitavam pea selles wäikeses seltskonnas oli dr. Lutger van Düren, tuntud uurija ning professor; siis järgnesid: keegi Hispaania suurkaupmees, kes oma mõisasse tagasi sõitis, keegi Briti koloniaalkolonel, kes Indias halliks läinud ja nüüd Falklandi saartele oli abikuberneriks nimetatud; kaks Saksa insheneri, kes Tshiillesse sõitsid, ja mina, kes ma selles huwitawas ringis olin tähpanelikuks waatlejaks.

Professor van Düren sõitis Mehhiko walitsuse kutsel wana azteki ja tolteki muinasasju uurima. Tema oli juba warem Kesk-Ameerikas tegew olnud ja ilmasõda oli ta kodumaale tagasi ajanud; nüüd, mil see mööda, läks ta oma uuringuid jälle jatkama.

Harwa olen ma oma pikil reisidel huwitawamat meest kohanud. Habemetu nägu terawa lõikega, puhmunud kulmude all heledasti säravad sinisilmad, lumiwalged juuksed, kuigi professori weel ei wõinud arwata wanade kilda. Aurikukitsuses ja siduwuses lähenesime ruttu, palju kiiremini kui maal, ja nõnda kõitis meid peagi hea sõbralikkus.

Kes seda õieti algas, ei mäleta ma enam, jutt kaldus nagu umbkaudu sellele ja äkki küsis keegi, kust see küll tuleb, et professor van Dürenil ta wõrdlemisi noorest east hoolimata on walgestunud juuksed.

Opetlane noogutas oma intelligenti pead:

„Seda tahan Teile heameelega jutustada, ehkki ma seda lugu muidu tihti ei taha puudutada; sellega seisab ju ühe minu armsa sõbra surm ühenduses.“

Meie kõik jäime terawasti kuulatama. Asi näis minewat huwitawaks.

Aeg oli juba hiline ja peale meie ei olnud suitsetamissaalis enam kedagi. Läbi awatud akna kajas masina taktimööduline tampimine.

Meie koondusime laua ümber.

Van Düren mõtiskles esiti tüki aega, siis äigas ta käega üle oma kõrge otsaesise, nagu oleks ta tahtnud tülitawaid mõtteid eemale peletada.

Siis algas ta:

„Kuidas te ju kõik teate, olin ma juba noores eas Kesk-Ameerika enneeuroopalise aja wanade mälestuseseemete agar uurija. Küll ei wõinud ma tookord ennast weel sel möödul pühendada oma lemmikalale, sest et mul igapäewaseks ülespidamiseks teine elukutse oli, aga oma wabal ajal — olin tookord ühes Veracruzis suures kaubamajas asjatundjaks raualademete leidmise alal — pühendasin ma enese neile uuringutele. Mul õnnestusid ka mõned leidused teha tolteekide perioodist ja selle kohta mõnes inglise ja ameerika eriajakirjas pikemaid kirjutusi awaldada.

Isegi Mehhikos äratas see tähelpanu ja tollaegne president, wana löwi Porfirio Diaz, tundis selliste asjade wastu alati huwi. Sain kutse pealinnas sellest kõnelda ja selle tagajärg oli, et ma kutse sain Mehhiko wanaajaurimise seltsi instituuti professoriks tulla.

Nüüd wõisin ma oma elu waid uurimustele pühendada. Ja sellesse aega kuulub sündmus, millest teile tahan pajatada.

Waewalt aasta elasin ma Mehhiko-Citys, oma alalises elukohas, kui ühelt Pueblo-indiolt teate sain, et ta Teczkuczko, maisoost walitsejate wana kuningalinna, lähedalt mõned waremed leidnud.

Koos ühe noore inglise saatkonnasekretäriaga, kes nagu minagi selliste wäljakaewamiste wastu suurt huwi tundis, ratsutasime nüüd juba ligi kahekümne aasta eest Mehhiko mägimaile. Meid saatsid mõned indiod lähematest küladest.

Koht oli loomulikult palju suuremal määral kui praegu uudismaa, põline mets ja soo. Neljapäevase marsi järele jõudsimel ülesantud paika. Paks mets näis meie edasitungimist takistada tahtvat. Waewaga raiusime nugade ja kirveste abil enestele tee sellest rägastikust läbi. Ja meie waew leidis rikkaliku tasu.

Täiesti metsistunud, lianidest ja teistest taputaimedest, kaetud kõrgetest sõnajalgadest, leidsime esiti ühe vähema ja siis kolm suuremat kiwipiramiidi. See oli esimene kord, et, peale wana maailma hommikumaade, piramiidid leiti.

Nende suurima jalale wabale platsile löime laagri üles. Piltpinnad katsid seinu, wanade ebajumalate inetud näod waatasid meile alla.

Esimene põhjalikum järelewaade tunnistas, et need waremed pärit olid waramaia-perioodist. See suur sõjakas rahwas oli, põhja poolt tulles, ka siin killmaal kauemat aega elanud. Taipasin kohe, et meie töö siin, wähestele abinõudele waadates, mis meil kaasas olid, pidi luhtuma, kui me kõik ehitused siin põhjalikult tahtsime läbi waadata ja täpset uurimist ette wõtta. Selleks oli suuremaid jõudusid waja.

Sellepärast tahtsin waid head ülewaadet saada. Juba olime siin wõimsa kultuuri wanades waremetes kolmpäewa wiibinud, juba kahanesid meie toidutagawarad ja me pidime hakkama mõtlema kojuminekule.

Siis äkki puudus meil üks indio poiss Pablo.

Me otsisime ja otsisime, aga ei leidnud teda kustki. Põlismets waikib ja peidab eneses kõigile wõõrastele aimatuid hädaohte. Pablo oli kadunud, ja meie otsimine tagajärjetu!

Siis leidsin ma ühelt piramiidi külgpinnalt Maia keeli kirja. Ma oskasin seda keelt ja mõistatasin pärast kirja puhastamist need märgid. Nad osutasid ühele uksele piramiidil, uksele, mis pidi olema selle külgpinna all.

Mlnu uurijatung oli uuesti elustatud. Ma teatasin asja oma sõbrale Billile ja me läksime üheskoos seda otsima.

Ja leidsimegi ta taimerägastiku alt. Kuid mitu taputaimet oli katki rebitud ja mitu kiwi kõrwale nihutatud, järeli-

kult pidi keegi juba enne meid siit olema katsunud sisse tungida.

Muidugi Pablo!

Tema kadumise mõistatus näis olewat lahendatud.

Kahekordse agarusega asusime tööle. Oli ju ometi wõib olla inimese elu kaalul. Sest wististi wiibis Pablo weel praegu waremete all. Wõimalik, et ta oli kaotanud tee wõi oli talle midagi muud juhtunud. Wiibimata seadsime kõik walms ja roomasime indiote hädaldamise saatel, kes meid olid hoianud, surnute rahu mitte eksitada, pool meetrit laia koopasse.

Mõne sammu järele laienes ja kõrgenes koobas, nii et juba wõisime püsti tõusta. Taskulampide walgel nägin ma, et seegi müür oli kaetud kujudega.

Siis osutas Bill jalajälgile sawisel pinnal. Siit oli Pablo läinud. Me sammusime edasi ja jõudsimel mõne minuti järele saali, mis wanade maiajumaluste imetaolikult säilinud kiwikuudega oli ehitatud. Laiad kirjapaelad seisid seinal. Waewaga suutsin ma sealt wälja lugeda sõnu:

„Surm rahusegajatele!“

„Armas ennustus!“

Wõlwistiku keskkohast wiisid kiwiastmed alla kambrisse. Me kobasime alla; maaalune kuiw õhk ümbritses meid ja laskus lämmastades meie kopsu.

Äkki peatas Bill.

Mina walgustasin.

Meie ees lamas Pablo.

Tema keha oli külm ja kange, surm oli ta wististi juba mitme tunni eest tabanud. Ma waatasin ta hoolega läbi, kuid mingisugust wälist wigastust ma tema keha küljes ei leidnud. Ainult ta mustad silmad olid hirmunult laiad ja ta nägu nagu hirmsas ehmatuses wiltu kistud.

Me kandsime ta üles saali Siis haawas meid uus teadusehimu ja me läksime uuesti trepist alla. Käik oli kõwer ja näis ringi ümber kogu ehituse käiawat. Ikka sügawamale läksime. Siis wiimaks laienes käik. Me jõudsimel ümmargusse wõlwialusesse. Tule wubisewa walguse käes näisid meile igalt poolt surnumaskid wastu hirwitawat.

Mitu minutit seisis külm higi meie otsaesisel, siis astusime lähemale.

See oli ühe wana soo surnukamber. Kuiwas atmosfääris olid kehad muumi-

ateks krimpsunud, nende riietuse heledad värwid aga olid säilinud.

Suure haua keskpaigas seisis üks kiwisarkofaag, mille kaas awatud. Kuna mina lugesin arwurikkaid palmitud kirjamaärke, mida maiad samati kui nende sugulased Peru inkamail tarwitasid ja millega kõik seinad kaetud, oli Bill astunud hauakiwile.

Äkki kuulsin ma õonest häält, mis wana maiakeele kuristawais kõrihäältse õõnsalt näis maa seest tulewat:

„Ole neetud!”

Nagu rästikust nõelatud oli Bill tagasi karanud, ta nägu oli wiltu kistud:

„Mis see oli?”

Minagi olin kiwistunud. Liig selgesti olin neid sõnu kuulnud.

Bill kiskus rewolwri taskust.

Sügaw waikus meie ümber, ainult kuiwanud surnukehade tontlikud näod näisid meile wastu hirwitawat. Jubedus wäristas mu keha. Surnud Pablo, saladusline hääl, muumiad meie ümber, kõik see mõjus üheskoos.

Siis kiskus Bill enese sirgeks ja astus jälle mõne sammu sarkofaagi poole ning liigutas kaant. Jälle kõlas hüüe:

„Ole neetud!”

See oli liig! Kahwatu — juusteni, pööras inglane, ja jälle kajas õõnes waimu hääl: „Ole neetud!”

Bill karjatas kõledasti, paugud kõmatasid, muumiad warisesid plagisedes kokku, püssirohusuits minu ümber. Bill laskis wihaselt seintele, tema kõle naer kajas wõlwilt wastu.

Wiimaks kahmasin ma ta käest kinni, ja tõmbasin talt rewolwri ära. Tuli oli kustunud, ma kobasin, Billi oma järele tõmmates, wäljakäigu poole. Siis kajas uuesti õudne:

„Ole neetud!”

Kuidas ma ukse juurde jõudsin, ei tea isegi; poolsurnud õudsusest ja hirmust, komberdasin ma, meeletut oma järel winnates, trepist üles, kukkusin Pablo laibale, kargasin jälle jalule ja jooksin käiku mööda wälja. Piramiidi ees langesin minagi oma teenijate suurimaks ehmatuseks minestusse.

Nende ehmatuse õige põhjuse sain alles hiljem teada. Järgmisel päewal raputas mind palawik, ja ruttu kokkupunutud puuktest raamil kanti meid läbi põlise metsa wäikesesse indiaanlastekülla. Seal lamasin ma neli päewa

surma ja unenäo wahel, siis wõitis minu raudne terwis.

Silmitsedes ennast käsipeeglis, kokkusin ma oma peegelpildi ees; minu juuksed olid lumiwalged, ja see oligi minu teenijaid heidutanud. Mustade juustega olin ma waremete alla läinud, raugana tulin ma sealt tagasi. Bill oli päew warem närwipalawikku surnud. Wanade maiade needus oli oma mõju saawutanud. Kaks inimelu olid temas hukkunud.

Hinge kinni pidades olime professor van Düreni jutustust kuulanud.

Nüüd peatas õpetlane ja jõi klaasi whiskyt soodaga, mis ta ees seisis. Siis jatkas ta:

„Nüüd tahate kuulda seletust. Mina sain selle alles mitme aasta pärast. Wana Tleskalamaa piramiidi, loode pool Teczkuczot, ma enam ei külasthanud. Ebausk wõi mitte, minu lõbu oli seal surnud. Igatahes hoidis mind mingisugune asi sealt kaugel.

Siis ilmus Briti muinasajaseltsi aruanne uutest leidustest Egiptuses.

Seal oli leitud, muumiakirstudesse ehitatult, primitiivsed rääkimisaparaadid, mille otstarwe kahtlemata oli rööwimisi takistada. Muumiat puudutades kõlasid sõnad.

See aruanne kohmetas mind. Juba ammu wäitsin ma hüpoteesi, et waaradema ja maiariigi wahel Lõuna-Ameerikas on läbikäimisi olnud. Ja selline seadeldus pidi meid tookord olema ehmatanud.

Aga enne kui ma suuremat uurimistekonda sain ette wõtta, algas maailmasõda ja ma pidin kodumaale tagasi pöörama. Wiimase laewaga jõudsin ma koju.

Neli aastat ei kuulnud ma midagi Mehhikost. Pisut aega enne sõja lõppu said ameerika uurijate üllatustäratawad leidused Mehhikost tuttawaks. Teczkuczku waremetelinn oli wälja kaewatud, linn, millest ma waid pisikest osa tundsin. Muude hämmastawate leiduste hulgas leiti ka, et põrandasse ehitatud liikuwad häälepaelad rääkimislõõtsadega ühenduses seisid, nii et igaiüks, kes sinna astus, heitus waimuhäälest, mis ütles oma needussõna. Hauahoidjate suurepärase leidus!

Nüüd sai mulle kõik selgeks. Minu õnnetu sõber oli ühe niisuguse platsi

peale astunud, kui sarkofaagi tahtis awada, samati kui Pablo, kes sissekäigu enne meid leidnud. Kui me rahulikult seisime, jäi kõik waikseks; aga kui Billi jalg platet puudutas, ütles kunstlik mehhanism oma needussõna ja heidutas haritud eurooplast täpselt samati kui harimatut indiot wõi hauarüüstajat 2000 aastat tagasi.

Mul oli wõimalus Amsterdami muinasasjade muuseumis sellist rääkimismasinat näha. Häälepaelte maharõhumisel puhus lõõts tuule mitmest suurest awausest läbi, mis nii oli hääldatud, et neist wana maiakeeli sõna sai. Teczkuczku piramiidi saladus oli lahendatud! Kuid needus oli sellegipärast täide läinud."

Tähed.

Saksa kirjanik Heinrich Eisen.

Nad on Jumala särawad mõtted. On küünlad taewalaotuses. Mis teaksime temast ilma tähtedeta? Mis tähendus oleks maakeral ühes päikese ja kuuga selles lõpmatuses, mida me nimetame ruumiks? Aga nagu kõrreke põllul, nagu oksake metsas, nagu tilgake meres — on maakera kõikjal.

Seisan öösel väljas ja waatan üles. Waid looduse atoom. Säde, mis põlema sähwatab ja kustub. Seisan ja tunnen igawikku. Ja tunnen keset teda seistes, et olen kaduw osakene temast enesest. Seisan ja palwetan. Tähtede poole. Ja tean, nad on nagu meie päike ja meie maa ja meie kuu. Maakerad, mis kannawad sama seaduskorralist arengut, sama saatust: sündimine ringlewates gaasileekides, tihenemine tuliwedelaks palliks, mis ruumi jäises külmuses pealispinnas keskpaiga poole pikkamisi kõweneb leekiwaks ümmarkehaks, päikeseks, mis, pikkamisi kustudes, muutub maakeraks kindla maaga ja merega. Siis ärkab elu. Tekkiwad taimede ja loomade algrakud, paljunewad ja arenewad kõige mitmekesisemateks taimedeks ja looduse mõistatuslisteks olewusteks, inimlisekski olewuseks. Aga edasi areneb maakerajahenemine, ikka edasi. Nagu elu tõusis, nii ta jälle kaob, tükk tükkilt, inimene, loom ja taim, kuni wiimaks wiimane elaw rakk sureb ja maakerad on muutunud kuuks: jääks, kiwiks, tarretuks, surnuks — see on ka meie maakerad saatust, kui ta mitte warem mingisuguse päikesesüsteemi katastroofi ohwriks ei lange.

Seal seistakse ja tõstetakse silmad üles, ainult atoomikene looduses, ja

tuntakse igawikku. Waikselt sirawad tähed. Kaugel. Palju kaugemal, kui teatakse arwata. Mitu walguseaastat? Ja me näeme waid wähesid, ainult kõige lähemaid, ja ei jaks neid lugeda! Kes aga tunneb, kes nimetab neid miljoneid, miljardeid ja uusi miljardeid tähti, mis igiigawesil teil ringlewad oma mõistatuslikult waikselt seiswate päikeste ümber? Ja kui me rändaksime miljonitest walguseaastakaugustest läbi, kui me rändaksime igawesest ajast igawesti: tähed, tähed, tähed! —

Kus aga seisab nende lõpp? Niisugune on inimene: ta ei oska mõtelda kõikjale piiri ega suuda ka seda piiramatuse pilti mõista. Kui kusagil piir leiduks, siis peaks ju ka teisel pool seda piiri weel midagi olema. Mis oleks seal? Ei midagi? Tühi ruum? Ja kui see nii oleks — tühi ruum ei ole weel mitte-midagi, ei ole weel lõpp!

Kui katsutaks omale lõpmatust teisiti ette kujutada, jällegi jäädakse jänni: Kusagil peab sel kõigel ometi lõpp olema, kusagil peab ta ometi lõppema!

Meie mõistus ei saa sellest aru. Me seisame öösel väljas ja tõstame oma silmad üles tähtede poole ning tunneme: ei ole algust, ei ole lõppu, ei ole ruumi ega aega — ja ei saa sellest aru. Me tunneme Jumalat — kõikjat — igawikku — — ja ei oska seda seletada.

Õnnis-õnnetu inimeseaju, millal jõuad sa olemise saladuses selgusele? Millal jõuad sa ära mõõta Jumala mõõdud? Millal leiad sa rahu ja lunastust? —

"Tähtede kohal on elamas Jumala rahu. . ."

Pühendused.

Belgia kirjanik Miguel Zamacois.

Tema romaan „Hinge lahk“ oli ilmunud ja suurte ajalehtede toimetustele kätte saadetud; nüüd tahtis kirjanik George Limose, nagu seda wiis nõuab, teatud hulga eksemplaare ka oma sõpradele saata. Ta ladus umbes tosina eksemplaare oma kirjutuslauale ja hakkas reast raamatute tühje esilehti ridadega täitma. sellejuures hoolega oma sõnu südamlikkuse ja heatahtluse suhtes kaaludes.

Kui ta tööga walmis sai, lehitses ta oma aadressraamatut järelwaatamiseks, kas ta üht wõi teist oma tuttawatest kogemata polnud unustanud . . . Ja kohe juba H tähe juures torkas talle üks nimi silma: Harnelot.

Harnelot! Josef Harnelot! Nii oli ta wana sõbra nimi, kellega ta aastaid otsa oli olnud peaaegu lahutamatu sõber, keda ta nüüd aga ainult weel harwa mõnel näitusel wõi esietendusel kohtas.

„See tubli Josef!“ mõtles ta . . . „Kes peaks arwama wõimalikuks, et me ligi 15 aastat peaaegu kui wennad oleme elanud! . . . Kas ei ole see kummaline, jah, kurwastaw mõte, et elu meid esiti ühendab, meie eksistentsid segab, et meid siis korraga jälle lahutada ja wastupidistesse wooludesse paisata, kus me nüüd liigume, ilma et üksteise juure pääseksime . . . Nagu korgid kose woogudes . . . Ja milline armas mees ta oli . . . Nii waimukas! . . . Ja lõbus! . . . Kui tihti oleme koos naernud! . . . Õeldagu mis tahes, see on lihtsalt lollus nii põhjuseta lahkuda ja seega ennast wäärtuslikust sõprusest ilma jätta. Pealegi on see waid minu teha, et side jälle sidemeks saaks . . . Olen weendunud, temal on sest ülihea meel . . . ta on ju mind alati armastanud . . . Jumala eest! Wiin talle kohe oma raamatu, millesse ma kirjutan ta naisele armastuswäärse pühenduse, sest ta naine on kahtlemata ilus inimene . . .“

Limose wõtab ühe raamatu, otsib sõnakõlksu, mis ühtlasi oleks galant,

armastuswäärne ja pisut kelmikas, ning kirjutab wiimaks:

„Madam J. Harnelot'le, mu wana sõbra kaunile eluseltsilisele — pisut armukade poissmees . . .“

Selle alla kirjutas ta oma nime.

Jõudes nii kaugele, otsustas ta kohe jalutama minna ja raamatut mööda minnes sõbrale de la Boetie tänawal ära anda.

Tal oli õnne. Harnelot oli kodus ja teener laskis kirjaniku kohe saali astuda.

Oodates tuli Limosele meelde, et Josef waremalt kõiksugu nalja oli armastanud, ja sellepärast pani ta enesele seinalrippuwa wana ratsamehekübara, mis suure suletutiga ilustatud, pähe . . . Muidugi hakkas Josef seda nähes kohe naerma ja jää oli sulanud . . .

Ilmus Josef Harnelot.

„Jah, mu wana Josef, mina olen see! Mina, sinu Georg Limose! Ega sa mind ometi ei ole weel surnuks arwanud, mis?“ hüüdis kirjanik ja tormas tulijat kaelustama . . . „Ja siin toon ma sulle ka oma noorema lapse . . .“

Kuid tema imestuseks raputas Harnelot kurwalt pead ja pomises tumedasti:

„Olen wäga liigutatud . . . ja tänan sind . . . Aga ma kaotasin oma naise . . . waewalt on sest kuu möödunud . . .“

Limose tundis äkki jubedat wäri . . . Ehmatades, kohmetult hakkas ta sulgedega ehitud kiwrit peast ära wõtma, nagu oleks ta tahtnud surnule wiimast au anda. Siis kogeles ta:

„Mu waene sõber! . . . Wabanda mind, aga mina ei teadnud sest midagi . . .“

„Mina kutseid ei saatnud, aina kuu-lutasin . . . Oh, see oli raske löök, mil-lest ma iial ei toibu.“

George oli wäga liigutatud, awaldas kahetsust ja lahkus — mõistagi raama-tu kaasa wõttes.

Möödus poolteist aastat, siis sai kirjanik leselt kirja.

„Mu armas sõber,“ kirjutas mees, „teatan sulle, et olen uuesti abiellunud . . . Sellega pole aga öeldud, et ma kõik möödunu olen unustanud, aga kui saatus mind kokku juhtis seesuguse ingligna, siis puudus mul loomulikult julgus oma õnne, millest ma uskusin, et ta igawesti on kadunud, tagasi lükata . . .“

„Pea,“ ütles Limose enesele, „siin oleks parim võimalus wanu sidemeid uuendada . . . Ja siis, mul pole tõesti midagi selle vastu, kui selle ingligna tuttawaks saan.“

Kuna möödunud kuul parajasti ta uuem romaan „Pilk enesesse“ oli ilmunud, siis wõttis ta ühe eksemplaari ja kirjutas sinna peale lühikest mõtlemist järgmise pühenduse:

„Üks pääsuke ei too weel suid, aga ainus „ingel“ wõib mehe elu muuta eedeniks. Madam J. Harnelot'le imesustes ja austuses . . .“

Ja wiibimata läks ta raamatut wiima.

„Mu kõige paremad õnnesoowid!“ hüüdis Limose ülewoolawa südamlikkusega. „ja siin toon ma sinu prouale, su wõrratule „inglile“, oma uuema raamatu . . .“

„Nagu oleks nüüd weel juttu raamatust, naisest wõi koguni weel inglign,“ kriiskas majahärra. „See nurjatu on minu juurest täna ometi jalga lasknud! Täna hommikul, saad aru? Sest ei ole siis weel sugugi palju aega möödunud . . . Ah, need naised! Milline tõug! Milline ussisugu!“

Ja waene mees kirus weerand tundi naisi, keda ta nüüd eluotsani tõotas wihata ja põlata.

Limose kuulas waikides ja lahkus siis aupaklikult, sellejuures mõistagi romaani „Pilk enesesse“ jälle tasku pistes.

Kaks nädalat hiljem teatas Harnelot talle, et peab Kanadasse sõitma.

Seal lootwat ta oma õnnetust unustada ja teistele mõtetele jõuda.

Mitu kuud hiljem tuli teine kiri. Harnelot oli kaugel wiibides oma waimliku iseseiswuse jälle tagasi wõitnud . . . Kuna üksainus naine oli suutnud teda wihaga kogu naissoo vastu tõsta, saawat ta nüüd elama waba, inimesewäärset elu, ilma kunagi tagasi langemata tunnetesse, mis . . . , kiresse, mis . . . , orjaahelasse, mis . . .

„Wiimaks,“ ütles Limose enesele, „wiimaks ometi saawad meist jälle lahutamatud wennad nagu noores eas . . . Tahan olla üks esimestest, kes teda koju jõudmisel jälle teretab . . .“

Ta wõttis ühe eksemplaari oma mõni päew hiljem ilmuwast romaanist „Sihuke on naine,“ kirjutas sinna pühenduse ja ruttas Harnelot juurde.

Saali uks awanes ja Josef ilmus; temale järgnes kanna pealt väga ilus noor daam.

„Esitan sulle siin oma naist, wana sõber, pärlit pärlite hulgast!“

Kohmetult kogeles Limose nüüd komplimendid ja katsetas mõnesuguseid osawuseta manöowreid oma romaani peitmiseks.

„Aa, mis see on? Wean kihla, töid meile oma uuema romaani, mis?“ küsis Josef.

„Oo, kui huwitaw!“ hüüdis wäike madam Harnelot lapseliku rõõmuga, wõttis raamatu ja awas selle.

Lühike waikus, siis käis nagu jääkülm woog neist kolmest üle; ilmega, mis were Limose soontes tarretas, hoidis pärlite pärl raamatu oma mehele nina ette ja ta sõrm osutas pühendusele. Seal seisis:

„Lahkesti mõteldes oma wanale sõbrale Josef Harnelot'le, kes vähemastki meelenõrkusest loobunud, lõpulikule naistepõlgajale, kelle elu nüüd wiimaks armastuse ja abielu vastu on kaitstud, mehele, keda päästis naine naiste käest . . .“

Kuri aga.

Austria kirjanik Fr. Wallisch.

Kord walitses Serbias ühes maa-konnas kuri türgi aga (kes oli umbes seda, mis wana ajal meil oli kuberner). Kõigil, kel õnnetus oli tema walitsuse all seista, laskis ta oma wõimu nii tunda, et iga inimene Jumalat palus, surm koristagu selle hirmsa isanda ometi ju kord. Ainult üks wanaeit palus temale terwist ja pikka iga. Kuna kõik agat kirusid ja igatsedes ootasid päewa, mil Jumal selle kurja mehe maailmast koristaks, ei rääkinud eit temast iial midagi paha, waid palwetas alatasa, et aga õige wanaks elaks.

Kuri türklane teadis wäga hästi, kui wähe serblased teda armastasid, ja kuulis ka oma nuuskurite suust sellest kummalisest eidest, kes temale alati pikka iga paluwat.

Ühel päewal kargas ta sadulasse ja ratsutas kaks päewa, enne kui waese naise majakese juurde jõudis.

Naise kehast käis ehmatusewärin läbi, kui kaugelt toredat ratsanikku tolmupilwes nägi lähenewat. Ja kui ratsanik weel tema majahüti ees peatas, siis suulis ta waewalt weel hirmu talitseda. Ta tõusis wäikselt puupingilt, kus ta oli kedranud.

"Pomotshi bog!" teretas aga. "Kas tead ka, kes ma olen?"

"Usun, et Teid weel iial enne pole näinud," wastas eit wiiwitades. "Aga kes muu wõite Teie ikkagi olla, kui mitte aga? Tunnen Teie nime hästi ja tean ka, millised Teie teod on."

"Kui sa mind nii hästi tunnend, eit, siis imestan ma seda enam selle üle, mis ma sinust olen kuulnud. Ma tean, et uskmatu Serbia rahwas mind kirub ja mulle õige pea surma soowib. Ja sina üksi palud oma Jumalalt mulle terwist ja pikka iga. Miks sa seda teed? Ma ei mäleta, et oleksin sulle kunagi midagi head teinud."

"Härra, lubage, et waikin, ja jätke minule mu rahu!" palus eit.

"Mitte sugugi! Sõitsin kaks päewa, et sinu wastust kuulda. Nüüd wasta! Sa ei pea seda mitte kahetsema!"

Nüüd wõttis eit südame rindu ja ütles:

"Kui see olema peab, härra, siis tahan Teile seda jutustada. Olen wana naine ja kannan juba palju, palju aastaid elukoormat. Mäletan weel wäga hästi aega, mil siin walitses aga, kes oli nii kuri, nii ebainimlik ja werejänune, et kõik ahastasid, Jumal olla neile saatnud kõige hirmsama nuhtluse, mida inimene iial jaksab kanda. Ja me kõik palusime Jumalat, etta meilt meie piinaja wõtaks ja ta tapaks. Ja taewas kuulis serblaste palawa palwe ning kuri aga suri. See oli Teie wanaisa, härra. Pärast tema surma sündis midagi, mida keegi polnud arwanud wõimalikuks: Meie saime käsuandjaks uue aga, kes weel pahem oli kui endine. Sadade kaupa piinas ta mehi, naisi, lapsi, kes surid, ja wiimased krossid imes ta nende taskust, kelle ta ellu jättis. Ja jälle palwetati igal pool, et Jumal selle wihase metsalise koristaks ja inimesed kõige raskemast orjapõlwest päästaks. Ja jälle kuulis taewas meie palwe ja koristas aga meilt. Ta suri. See oli Teie isa, härra. Ja mida keegi isegi kõige hullemas unenäos ei olnud arwanud, sündis: Tuli uus aga, kes weel hullem oli kahest eelkäijast. See olete Teie, härra. Ja sellepärast ei palu ma mitte nagu teised Teile surma, waid ma palun Jumalat, et ta Teile kingiks weel palju päewi. Sest mis peab meie rahwas küll weel Teie järeltulija all kannatama!"

Aga ei lausunud sõnagi, kui eit lõpetas. Ta tõmbas wöö wahelt kotitäie kuldraha ja wiskas selle eide rüppe.

Siis sõitis ta pikkamisi koju.

Surm ja elu.

Balti-Saksa kirjanik Margit de Vries.

Pikkades akkordides sumbusid wõlwide wahel oreli leinahelid. Kurtes hakkas kell tornis õõtsuma. Nüüd awanesid pikkamisi kiriku peaukse rasked tiivad. Walged krüsantheemid kirstul wabisesid ja wärisesid, kuni nad jälle wäsinnlt üksteise najale kaisusid ja mõned neist kandjate õlga puudutasid.

Nüüd korraldus rong pikaks, tõsiselt ja waikselt.

Ja kuna nad samm sammult lilledega kaetud wankrile järgnesid, sündis midagi, mida ainult leinajad tasakesi tundsid. Surnu hing wabanes oma kattest ja lehwis nägematult rongi kohal. Ja ta wõis kõik näha ning tunda inimlikkude meeltega.

Surnu imestas oma hinges, et tema matusele oli tulnud nii palju inimesi, ja nägi hämmastuseks nende hulgas ka neid, kes temast elus ainult wähe olid hoolinud. Seal oli ka mõningaid, kes olid temale raskeid tunde walmistanud ja tema elu sellega ohakliseks teinud. Ja ka üks, kes temalt kord ta kõige kallima wõtnud, mis tal üldse olnud. Nad kõik kandsid muste riideid ja käisid mõõdetud sammul.

Ja surnul oli hea meel, ei nad olid tulnud.

Tema ise oli kõigile andeks annud ja sellepärast oli see ilus, et nad temale nüüd weel tahtsid armastust näidata. Wististi olid nad tulnud, et vähemalt mõtetes oma wõlga tasuda wõi et weel kord temaga jagada waikselt pühalikku tundi. Seal olid ju ka tema head sõbrad ja pooldajad. Nad olid temale elus tihti oma sõprust kinnitanud, ja nüüd oli

see küll ka enesestkimõistetaw, et nad oma ärid ja mured mõneks tunniks unustasid ja teda ta wiimsel teel saatsid. Ta oli neile selle eest tänulik.

Esiotsis paistis surnuale, nagu oleksid nad kõik käinud walus ja sügawas mõttes. Aga kui ta lähemalt waatas, märkas ta, kuidas mõned neist esiti aralt, siis enam ja enam üksteisele lähenesid, üksteist teretasid, esiti tõsiselt ja tasa, siis waljemini ja elawamalt, kuidas nad mõtteid hakkasid wahetama seltskonna üle, kus nad koos käinud, isikute üle, keda elu neid ühel wõi teisel kombel sidus.

Ja minnes pikkamisi, tekkisid igale poole wäikesed salgad, kes kõik elawalt kõnelesid, tasamini wõi waljumini, mõned neist ka temast. Aga ei ükski, peale omaste, ei hoidnud oma südames ja mõtetes temale waikset südamlikku rahu, mida ta neist oli oodanud ja mis tema südamele oleks olnud armas.

Sügaw kurbus asus nüüd surnu hinge. Misjaoks olid nad siis tulnud, kui nad oma mõtetes ja tundmustes ometi ei wiibinud tema juures? Ainult et teistele elawatele inimestele näidata, et nad on wiisakad inimesed?

Ah, seal sammus ta wäike poeg, kes teda nii wäga armastas, ja sirutas naeratades ning elawalt juttu westes oma kääkesed ema poole!

Nüüd waatas hing kaugele üle siirawa talwemaastiku, mis täielikult oli kastunud päikesepaistesse, ja sügaw arusaamine wärises ta hingest läbi: et elu ometi tugewam oli surmast.

Kodurahu.

H. Wühner.

*Looja läheb päikene
Metsalatwu kullates,
Kõlab weel üks lauluke
Kusagil seal kauguses.*

*Laul siis waikib wiimati —
Laulja jõudnud koju wist — —
Millal maitsen minagi
Kodurahu imelist?*

Tark kaadi.

Austria kirjanik Roda Roda.

Kord elas väga leidlik ja õiglane kaadi, kelle kuulsus wiimaks isegi sultani kõrwu kostis. Sultan otsustas wõõrastesse riietesse riietuda ja kaadi kuulsat tarkust proowile panna.

Palju, palju päewi ratsutas kõrge isand wiletsa hobuse seljas teed mööda, kuni jõudis sellesse linna, kus kaadi oma ametit pidas.

Tahtes parajasti linna sõita, kõnetas teda keegi lonkur ja palus temale hobust laenata, sest tema ei jõudwat wäsinult enam edasi minna. Sultan aitas lonkuri hobuse selga ja juhtis hobuse suuäärest läbi wärawa linna ning sealt kuni lähema wiletsa öömajani.

Kuid lonkur tasus ta headuse kurjasti. Jõudes sihile, jäi lonkur rahulikult hobuse selga istuma, ja kui sultan teda palus maha tulla, tegi kerjus esiti imestawa näo ja sai siis weel kurjakski, sest hobune olla tema, lonkuri, oma. Ja häbemata kerjus pistis karjuma, temalt tahetawat rööwida hobust, kes temale kui haigete jalgadega mehele hädatarwilik olla.

Nii suure häbematus ees oli sultan wõimetu. Siis tuli talle meelde, et ta just selles juhuses kaadi tarkust kõige paremini saaks proowida. Ja ta kandis asja kohtus ette.

Minnes kohtusaali, seisis seal parajasti üks talumees ja kaebas, keegi kirjutaja olla tema naise omale wõtnud.

„Ta waletab, isand!“ hüüdis kirjutaja wafele. „See naine on minu naine.“

Kaadi käskis wastaseid wait olla, jättis naise sinna ja kutsus mehed teisel päewal tagasi.

Sel hetkel ilmusid keegi õlikaupmees ja keegi mölder ja hoidsid mõlemad oma käed rahakotil, mida nad mõlemad omaks tunnistasid. Õlikaupmees stüdistas möldrit warguses, mölder aga karjus, see rahakott olla juba aastaid tema oma.

Kaadi wõttis raha oma kätte ja käskis meestel teisel päewal uuesti tema ette ilmuda.

Nüüd tuli sultani asi harutusele. Wõõrastesse riietesse riietunud walitseja jutustas, kuidas kerjus temalt hobuse omale petnud. Lonkur jäi oma tõenduse juurde, et hobune tema oma olla.

Kaadi käskis hobuse oma juurde tuua ja käskis ka wastaseid järgmisel päewal oma ette ilmuda.

Järgmisel päewal ilmusid kõik täpselt kaadi laua ette.

„Wõta see naine enesega kaasa, sest ta on sinu naine,“ ütles kohtunik kirjutajale. „Sina, mölder, saad wiiskümmend witsahoopl, õlikaupmees aga raha. Teie aga, sina, oh wõõras, ja sina lonkur, tulge talli ja minge mõlemad hobuse juurde!“

See sündis; kaadi mõistis hobuse sultanile ja karistas lonkurit.

Kui lonkur oli läinud, wiskas sultan wõõrad riided pealt maha ja andis enese tunda.

„Tulin sinu tarkust proowile panema,“ ütles ta, „ja sina oled proowi minu asjus läbi teinud. Nüüd ütle, kaadi: kuidas wõisid sa kindlaks teha, kellele hobune kuulus?“

„Isand, sinu oma hobune, kes sinus oma peremehe ära tundis, tuli mulle minu õigluses abiks.“

„Hea küll. Ja kust tead sa, et rahakott oli õlikaupmehe ja mitte möldri oma?“

„Ma panin rahad ööseks wette. Hommikul weenõud waadeldes, ujus weepinnal õhuke õlikiht!“

Imestades kuulas seda sultan.

„Ja tüli naise pärast?“ küsis ta.

„Kui mõlemad mehed lahkusid, käskisin ma naist minu findipotti korda seada. Tema walas sellesse pisut wett — mitte liig palju ega ka liig wähe — segas tinti, ja siis tundsin ma kohe, et ta seda tööd juba tihti ennegi on toimetanud.“

Sultan nägi, et kaadi kuulsus wale ei olnud ja andis temale rikkaid kingitusi

Pärandus.

Austria kirjanik Roda Roda.

Ühel wanal mehel oli ainus poeg. Arwates, et surmatund ligidal on, kutsus ta poja oma juurde, wõttis ta käest kinni ja wiis ta ühte tупpa.

„Waata siin, mu poeg, seisawad warandused, mis ma pika elu jooksul töö ja kokkuhoiu läbi olen saawutanud. Kui sa oled wirt ja parajust pead, siis wõid neid warandusi kogu oma eluaja maitsta ja nad siis, kui mitte paljundatult, siis ometi samases kogus pärandada oma pärijatele. Peaksid sa nad aga ära pillama ja selle tagajärjel wiletsusse sattuma: ma lõin siia seina selle naela — siis poo enda selle külge parem üles, kui et kerjama lähed!”

Warsti selle järele suri wanamees.

Poeg hakkas nüüd lustilikult elama ja lõi oma waranduse mõne aastaga tõesti läbi. Nüüd tulid temale isa sõnad meelde ja ta mõtles:

„Oh et mul nüüd, mil kahju läbi olen targaks saanud, isa pärandus weel alles oleks! Kuidas hoiaksin ma kokku ja töötaksin, et warandus mulle alles jääks!”

Ta wõttis nõõri, sidus selle naela külge ja tahtis pead parajasti silmusesse pista, kui — nael järele andis. Seinas awanes mingisugune auk ja sealt kukkus wälja kulda, puhast kulda. Seda oli täpselt sama palju, kui ta esimene kord juba oli pärinud.

Kuni elad, lauldes ela.

P. Grünfeldt.

Laula, suuke, laula, laula,
laula laule lahkeesti,
lewita sa lõbul leelot,
weereta ka wirgalt wiisi,
et kõik südamed meil süttiks,
hinged iluleegil loidaks,
kuni elu weel on helmis,
kuni kewad weel on kena,
kuni aega meil weel antud,
kuni jalgadel weel jaksu.

Aeg küll astub aegamööda,
aegamööda, arwumööda,
elu aga heidab sammu
ruturattil ranna poole,
haua halli ääre poole,
Mana walge maja poole,
liiwalina linna poole,
kalmu külma katte poole,
kus jääb sulgu suu ja süda,
kus ka lõpeb laul ning leelo.

Kuni elad, lauldes ela,
kuni liigud, lauldes liigu!
Kurwad rõõmule sa kutsu,
waewatuile wii sa walgust,
et kõik nukrad loobuks nutust,
piinatundjad pisaratest,
kuuldes lahket lauluheli,
elurõõmu rõkatusi . . .
Kuni liigud, lauldes liigu,
kuni elad, lauldes ela!

Tuli südames.

Saksa kirjniku Fr. Lehne romaan.

11

„Ma ei näinudki su tulekut, laps, ehkki ma tihhti wälja waatasin — ja Gerik läks sulle vastu,“ kogeles proua Berger liigutatult.

Rüdiger Allwörden waatas walge peaga naisele, kelle nägu talle nii kummaliselt tuttav oli, nagu oleks ta teda aastate eest juba kord näinud. Ja walgemas toas leidis ta seda weel enam ja mõtles selle üle järele, kui proua Berger lastis oma käe jälle langeda ja wahtis läbitungival pilgul Rüdigerile näkku, kelle käest Loori kinni kahmas ja ütles:

„Ema, kõik mu õnn! Krahw Rüdiger Allwörden armastab sinu last!“

Kuid tarretult jäi proua Berger seisma, käed kõrwal; ta noogutas ainult ja ütles:

„Krahw Rüdiger Allwörden? Jah! Tundsin Teie koha ära ega ole teid weel unustanud!“

Proua Maria naeris pisut; see naer kõlas kummaliselt wäikeses toas.

Kohkudes waatas Loori emale, kelle sõnu ta ei mõistnud ja kelle teguwis kummaline oli. Uralt küsis ta:

„Ema, kas sa siis Rüdigeri tunned?“

„Ja kuidas weel!“ Siis krahwi poole pöördes: „Krahw Allwörden, kas Teie siis mind enam ära ei tunne? Mõtelge järele! Kui me üksteist esimest korda nägime, oli mu tütar küll waewalt wiie aastane — ja kuusteistkümmend aastat on pikk aeg — —“

Nüüd teadis Rüdiger äkki, kellele need kummaliselt läikivad silmad kuulufid: ta seisis Maria Wirbergeri, oma wenna esimese naise ees — ja see naine oli ta armastatud neiu emal!

See leibus wiskas ta tasakaalust wälja, Ottokari soow, oma perekonda leida, oli aimamata ruttu teostunud!

Ta pill lendas Loorile — kas teadis see midagi? — Aga nähes neiu kartlikku, ehmunud nägu, palus ta temalt wäikeselt andeks, et teda sekundi aega oli kahtlustanud temaga kawalat mängu mängimast. Ei, Looril polnud wähematki aimdust. Ta pani oma käewarre neiu piha ümber ja ütles siis, rahulikult proua Bergerile silma waadates:

„Ja, nüüd tunnen ma Teie jälle ära, armuline proua!“

Loori surus oma näo ta õlale.

„Et ütle mulle ometi, Rüdiger — ma karwan nii wäga —“

„Mu armas neiu, ole tugew! Sa kuuled

nüüd midagi, mis sind võib wäga üllatada — et kuule siis —“

„Loori, tule siia oma ema juure,“ katkestas proua Berger tema jutu ja wõttis tütre käewarrest kinni. „Minu suust peab ta seda kuulma, mitte Teie suust — Loori, silmitse seal seda härrat täpselt: tema on see, kes sinult wõttis su isa ja su ema tegi kõige õnnetumaks naiseks.“

Loori suust tuli wali karjatus; ta kahmas Rüdigeri ümbert kinni ja waatas hirmunud silmil ta tõsisele, surmikahwatule näole.

„Rüdiger, ütle ei — see pole tõsi, mis ema tõendab — see ei wõi tõsi olla!“

„See polegi nii.“

Ta silitas neiu, nagu nutwat last silitatakse, et ta rahustuks. Loori tõmbas sügawasti hinge ja nõjatus jälle tema najale.

„Ei, mu Loori, mina ei ole süüdlane selles, milles su ema mind süüdistab. Tema on mind ootamatult nähes ärritatud ja ma mõistan seda. Nüüd kuule mind, üsna rahulikult,“ ta surus neiu pea oma rinnale. „Loori, sina oled minu wenna Ottokari tütar!“

Peaaegu meeletult kiskus neiu enese ta kätte wahelt lahti ja waatas talle ärewalt otsa.

„Mina — sinu wenna Ottokari tütar? Mulle wõlbi ju alati, et mu isa ammu surmud on — ja siis, Rüdiger — oleksid sina minu lell —“

„Jah, see tähendab, ainult isa on mul sinu isaga ühine.“

„Ja — sina — sina — teadsid seda?“

„Alles sest filmapilgust saadik, mil ma sinu ema ära tundsin,“

Loori kotas oma pead, ta waatas ühelt teiselt.

„Siis rääkige ometi, rääkige! — Ema, aga sina teadsid seda! Sellepärast andsid sa mulle nõu Lengefeldi — oma isa juure minna —“

„Jah, ma teadsin, mu laps. Aga teatud põhjustel ei ütelnud ma sulle midagi.“

„Ja Gerik — kas tema teab?“

„Gerik teab kõik!“

„Ja mina mitte midagi! — — Siis oleks ju Siski minu õde,“ hüüdis ta äkki — —

„ja Däsi oli minu wend! Ema, tookord, kui see hirmus asi sündis, mis minu peaaegu meeletuks tegi — isegi siis waitisid sa.“ Ta wärihes. „Siis seletage mulle ometi wiimaks —“

„See sünnib mõne sõnaga, mu laps! Kolm-kümmeaastaselt aastat tagasi, Loori, elas sinu isa, krahw Ottokar Allwörden, Junsbruckis kui noor

maaler minu wanemate juures. Meie õppimine üksteist tundma ja armastama ning abiellusine välismaal vastu wanemate tahtmist. Kui sina kolm aastat wana olid, jäi minu isa närvihäireks ja selle läbi ka töövõimetuks. Tema polnud kunstnikuna tunnustatud, nagu ta oli lootnud, ja ainelised mured rõhustid meid raskesti. Wiimaks pööras su isa oma perekonna poole, kes siis tema eest ka hoolitses. Ta saadeti sanatooriumi — ja wiibi hiljem sealt Lengefeldi lossi kosuma. Teda ei lastud kõigist mu palwetest hoolimata enam minu ja oma perekonna juure.

Ja siis tuli ühel päeval krahw Rüdiger, rääkis ta krahwile kindlasti otja waadates edasi. „Tuli ja — pakkus mulle — raha, et ma oma mehest, teie isast, loobuksin. Ja kui ma sellega, enesestmõistagi, nõus ei olnud, siis ütles ta mulle lühidalt ja külmalt, et minu abiellu minu isaga üldse seaduslik ei olla ja meil temalt midagi nõuda ei ollagi. Härra legatsioonisõniku arvates olite teie — sina ja Gerik — väljaspool abiellu sündinud lapsed.“

Loori hakkas waljusti muksuna ja kattis näo kätega. Rüdiger wigistas hambad kokku. Ta oli väga kahwatanud. Kui osawasti see naine oskas jutustada! Kõik oli tõsi — ometi — ta oleks wõinud leida ka pehmema wiisi oma teadete wäljendamiseks. Aga sõna oli tal nüüd kastetud wihasse ja kättemaksusse.

„Jah, Loori, härra krahw oli tookord alles üsna noor, täis kõrkust ja perekondlikult uhkust ning täis lugupidamatust kõrtsnikutütre vastu, kes oli nende perekonda pugunud. Keda waja oli eemale häigata nagu tigeat putukat — iga hinda eest! Tema mõju jäi on see siis ka, et teie isa teist enam midagi teada ei tahtnud, kuigi ma Gerikuga Lengefeldis käisin.“

„Teie käisite Lengefeldis?“ hüüdis Loori wärisjades.

„Ema noogutas.“

„Jah, see sündis ühel wihmasel päewal — nagu oleks see eile olnud, nii seisab see mul meeles. Nägin seal minu wanaisa ja ema ning ka tulewast krahwinna Allwördenit.“

„Siis teate igatahes ka, et minul kõige wähem süüdi on,“ ütles Rüdiger. „Aga kui te selle, mis seal tookord tunda saite, Voorile ütlemata jätate — mina ei taha tõesti see olla, kes selle wälja ütleb, mis minu osa selles asjas ometi teisena lasub paista! Peaks —“

„Aa, Teie armate, et Ottokar ühe noorema ja ilusama oli leidnud ses noores punasepeaga tüdrukus? Aga ma wõin selgesti arvata, kuidas see kõik tuli. Ottokar oli kunstnik. Ta oli väga nõrk ja kergesti mõjutatav; seda ei tea keegi paremini kui mina! Seda nõrkust kasu-

tati targasti; noor krahwinna Teie majas oli ilus ja rikas — oli seisusekohane partii — seda jutustati Ottokarile ette. Wiimaks andis ta järele — tema oli wanem, majoraat kuulus temale. Ja et teda naisest lahutada, kes seaduse ees sieti ta naine ei olnudki, oli juristil ja diplomaadil lapsenärg.“

„Ema, ei, seda pole Rüdiger teinud?“ karjatas Loori. „Ei, ei!“

„See on Teie poolt suur ülekohus, armuline proua, et Voorile seda kurba asja kujukate walguses, mis mind tema filmis hädatarwilikult alandama peab,“ wastas Rüdiger wihastwärisewal häälel; aga ta jäi rahulikult. „Tõsi, ma ei salga, et ma tookord Teie lahkumist Ottokarist soovitasin, aga see sündis waid perekonna huwides. Teistest salapõhjustest, mis seal weel kaasa mängisid ja mida ma hülka mõistsin, kui neid kuulsin, polnud mul Teie majas käies weel aimugi. Minu sõna selle peale. Muudu ei oleks ma wemma eest sammukestki astunud.“

„Mina seda ei usu, krahw Allwörden.“

„Ema, kas sa ei kuulnud: ta andis julle oma sõna —“ hüüdis Loori ja jooksis Rüdigeri juure: „Rüdiger, mina usun sind.“

Südamlikult waatas ta temale otja.

„Ma tänan sind!“

„Miks ei mõjutanud Teie siis Ottokari minu laste kasuks? Teie soovitasite talle teise wõtmist?“

„Just seda ma pole teinud — olin selle vastu. Tundsin Bella Flotmanni — ja tagajärjed on mulle annud õiguse.“

„Jah, tean — abiellu pole õnnelik!“ ütles proua Berger wõidurõõmsalt.

„Ema!“ hüüdis Loori punastades. „Mina olen julle sellest rääkinud.“

„Sina ei tarwitse emast wabandada, Loori,“ tähendas Rüdiger, „aga minu emale ei wõi andeks anda, et ta sind kasutas salakuulajana, oma tööriistana.“

„Härra krahw!“ kähwas proua Maria.

„Kas asi pole nii? Oma aindusetu tütre lastsite Teie minna perekonda, kelle vastu Teil suurim huwi on.“

„Jah, seda ma ei salga. Kuulsin ju ka, et Ottokari abiellu õnnetu oli. Et ta kats last kaotas, see on Jumala sõrm. Sest ta salgas oma kats wanemat last ära!“

Loori süda wärises hirmu pärast.

„Ei, ema — nii ei tohi ja mõelda!“

„Ah, sind on ka juba osatud ära meelitada!“

„Ei, armuline proua! Voorist räägib waid õiglusearmastus! Ja ta ei pea oma isast, kes õnnetu, nõrk mees on, paha mõtlema — peab teadma, et ta küllaldaselt tahtis muret kanda

ta enese ja wenna eest, et see aga kõik tagasi lüfati."

"Jah, ennem oleksin ma enesele kerjamisega leiba teeninud, kui Allwördenitekt mõne penni wastu võtnud!" hüüdis proua Maria läbi hammaste.

Loori nuttis. Kõik, mis ta nüüd kuulis ja läbi elas, tegi ta segaseks. Tunedasti tundis ta õnnetust oma lähedal luuramas. Kui ometi Gerik ju tuleks! Demalt lootis ta toetust ja abi.

Ja see, kellele ta mõtles, tuligi praegu afna taha, seisatas ja waatas tupp.

"Loori," hüüdis ta, "sa oled juba siin, ja mina läksin sulle tüki teed wastu!"

Neiu jooksis wälja, andis talle waewalt teretamiseks mahti. Gerik nägi ta pisarais nägu.

"Loori, mis siis nüüd jälle on?"

Loori ei wastanud, waid tõmbas ta tupp.

Rüdiger, siin on Gerik!"

Rüdiger silmitses noort metsnikku terawasti ja uuriwalt. Peaaegu kohutaw sarnadus Ottokariga üllatas teda — kuidas oli loodus end korrannud! Kuid Geriku näost paistis energia, peaaegu waljus, mis ta isal puudus. Ja Rüdiger tundis enese oma wennapojaga olewat sifemiselt sugulane; esimese pilguga mõitis noormees tema sümpaatia. Ta uskus temas ära tundwat selle wiieteistkümnendaastase poisikesse, kes enese tooford oli waprasti ema poole tunistanud. Ottokar ei tarwitsenud oma esimesest abielust wõrsunud lastest mitte häbi tunda — ta mõis nende peale uhke olla!

Rüdiger sirutas käe Gerikule wastu, kes wõõralt peent härrat imestades silmitses.

"Teie olete siis Gerik, minu armastatud Loori wend? Ja mina olen Rüdiger Allwörden."

"Rüdiger Allwörden? Krahw Allwörden?" Kohmetus imestuses kordas Gerik ta nime. "Ja Teie, härra krahw, rääkijate minu õest kui oma armastatud Loorist — wõin seda ometi waid nii mõista — et — ja kas teate ka —"

Ta läks oma kõnega segamini.

"Dean — kuulsin praegu, kes me suguluselt oleme. Ja ma tahaksin neid sõdemeid uuesti sellega sõlmida, et Teie õde omale naiseks joowin."

"Gerik, miks ei ütelnud sa mulle, et ma Bengelfeldis oma isa leian?" küsis Loori,

"Ema tahtis seda nii! See kõik oli mulle wastu meelt. Meil polnud Allwördenitega midagi asja."

"Ja kas mõtlete veel nüüdki nii, Gerik?" küsis Rüdiger.

"Jah, härra krahw! Et Teie olete minu õde walinud, on omaette asi ja Loorile suureks, ootamatuks õnneks! Aga teisi sugusuhteid ei

tunnista meie sellepärast ometi veel maksmaks. Neid ei olnud meile tooford antud ja nüüd oleme sellega juba leppinud. Elame ise oma elnalal hästi. Ja et see sugugi ei ole wäärusetu elu, seda tõestab Teie armastus Loori wastu!"

"Loori on mulle wäärtuslikumaks waraks ilmas!" tähendas Rüdiger soojalt, "ja minu naisena peab ta oma nooreea puubuste eest tuhandekordse tasu saama."

"Selgades, et mina selleks oma nõusoleku annan," ütles proua Maria, "ja seda ma ei anna!"

Büstitpäi seisis ta, külm ilme näol. Ta maitfes kättemaksimist, nähes, kuidas Rüdigeri kehast wärin läbi käis.

"Ema, miks ei taha sa Loorile ta õnne lubada? Sinu aimus mõte oli ju —" ütles Gerik wannutawal toonil.

"Miks, küsite?" hüüdis proua Maria kirglikult. "Tahaksin anda temale kõik! Tähedki taemas annaksin talle. Aga seal sellele mehele, kes mulle kõige raskema ülesõhtu on teinud, mis ühe naisele tial teha wõidakse — temale peaksin ma andma oma armajama ja kallima? Temale, keda ma wihtan! . . . Jah, ma wihtan Teid, Rüdiger Allwörden, sest et Te minult mõtjite mu mehe ja mu lastest isa. Ja nüüd arwate, ma peaksin Teile õnnelikult ndm aoma õnnistuse, sest et mu tütar Teile meeldib? Loori ei ole Teie jaoks. Kuristik meie wahel on ülesfaamatu —"

"Ema! Ema!"

Loori langes karjatades ema jalgade ette ja tõstis käed paludes tema poole.

"Kõik, mu laps, ainult seda mitte! Nüüd on sinu kord mulle tänuks näidata. Sina ei tohi minust lahkuda — selle mehe pärast!"

"Ja sina, ema, ei wõi Loorilt nõuda, et ta sinu wiha rahuldamiseks oma eluõnneft loobuks." Gerik oli ema kangekaelsuse peale tõesti tige. "Mõtke, et oled elatunud naine. Ole rõõmus, et krahw Rüdiger ühe aja sellest heaks teeb, mis ta wend on tegemata jätnud. Nii jõuab Loorilt wähemalt kohale, mis talle sünnimiselt õieti kuulub. Ka minul pole Allwördenite wastu tõesti palju sugulasetundeid, aga ma ei ole ka unustanud, mil kombel krahw Rüdiger sinu eest on püüdnud seista; ta on kõik teinud, mis ju mees tegemata jättis."

Aga ema waljus oli mürdmatu. Ta raputas pead.

"Weel kord, Loori: nüüd wõid sa mulle oma tänuks näidata mu uneta õõde ja murerikaste, töörohete päewade eest, mis ma sinu pärast olen läbi elanud. Kõik mu mõtted kuulujid waid sulle. Käed tõõtasin ma rasku

ja filmad tõutjiks sinu pärast, et sul tord rõõmu taaksin. Ja nüüd tahad ja seda kõike ebatänuga kasuda, tahad tumistada ennast mehe poole, kes mu elu on hävitanud?! Wahest saaksid oma ema saatuse osaliseks, kui ta sinust tord ju on tüdinemud. Ma inestan üldse, et uhke Rüdiger Allwörden oma põhimõtetest on loobunud ja nüüd just samuti tahab talitada kui ta wend, kelle ta tord nii waljusti hukka mõistis!

Pilgates ütles ta need sõnad.

„Ema!“ nuuksus Loori ja jurus oma märja näo ema kättele. „Galasta — unusta!“

„Ei juuda, Loori! Ja sa ei julgeks üldse sellele mehele mõelda, kui tunneksid ema elu walu ja kannatusi, waid sa pööraksid temale selja. Aman sulle walida: kui sa temast lahkuda ei wõi ja ta sulle ju emast kallim on, siis mine temaga. Ja oma kaasawara wõid kohe kaasa wõtta — oota filmapilk!“

Proua Maria awas kapi, wõttis sealst wäikeste kastike, mille kaas maalitud. Pilt kujutas ema Mariat, kel tema nägu, ja Jeesuslaps oli wäike Gerik. Ottokar oli selle maalinud, kui ta poeg aasta oli wanaks saanud.

Ta segas seal olewaid pabereid ja leidis warsti, mis otjis: kirjaümbriku, kust ta pooleksrebitud tuhandemargalise wälja wõttis, seda Rüdigerile näidates:

„Waadake, krahw Allwörden, sellega tahtsite minult õigust mu mehe peale ära osta.“

„Andsin Teile selle raha efimesena maksjuna Teile laste kaswatamiseks — tean. Urge ajage tõfiasju segamini,“ ütles Rüdiger terawasti; ta oli wäga ärritatud.

„Üks kõik! Hoidsin ta alles — ja kui suur mu häda ja puudus tihti ka oli, seda ma ei puutunud, sest sel rahal poleks olnud õnnistust. See on sinu kaasawara, Leonore; selle annan ma sulle, kui tahad saada krahw Rüdigeri prouaks. Aga pea meeles: Tee tema juure aman sulle wabaks. Kuid oma ema oled ja sellega kaotanud. Nii siis wali nüüd tema ja minu wahel!“

Südantlõhestaw karjatus tuli Loori suust, siis kukkus ta kummuli maha. Rüdiger tõstis ta üles, nõrgalt rippus ta krahwi käte wahel.

„See pole õige tegu, ema!“ ütles Gerik wihaselt. „Emaarmastus nii ei tegutse.“

„Uusun, oma armastust ei tarwitse ma teie wastu enam tõestada. Seda olete tund tunnilt tunda saanud.“

„See on, ema, sinu poolt andeksandmatu, hirmus ja ebaloomulik, Loorit sellise otjuse ette seada!“

Proua Maria nägu oli nagu kivistunud — ainult ta filmad elasid ja rääkisid selget keelt.

Loori ajas enese Rüdigeri käte wahel ja lule ja wabastas enese õrnasti. Sügaw ohe tuli ta kahwatanud huultelt.

„Nüüd on kõik otjas!“ sosistas ta. „Sa kuulsid, Rüdiger, mis ema ütles.“

„Ja sa alistud temale?“

Loori noogutas.

„Peau,“ ütles ta furnakurwalt ja wahtis tarretult oma ette.

Rüdiger wõttis ta käest kinni.

„Loori, mõtle järele — sa ei tea, mis ütled!“ hüüdis ta kui meeletu.

„Tean seda selgesti, ja pean ema juure jääma.“

Proua Maria naeratas wõidurõõmsalt.

„Minu laps teab, mis ta mulle wõlgneb. Lapse armastus wõidab.“

„Ema, selle wõidu üle ära rõõmuista.“ Geriku hääle wärises walus ja wihas. „Selle wõidu üle, mis sa oma lapse õnne eest oled ostmud.“

„Loori saab aru, mis ta mulle wõlgneb! Ta on noor ja unustab.“

Nüüd waatas Loori emale südantlõhestawal pilgul.

„Mina unustan Unustan? Rüdigeri?“

Ta naeratas selle juures, nii et wenna filmad märjaks ja käed rusikaske läksid. Gerikul oli õest kahju, sest oma walu suuruse järele wõis ta ka õe walu mõista.

Kas oli küll iial elanud mõni ema, kes oma lapse südant nii tallas? Sama ema, kes kõik see aja oli elanud waid oma lastele. Ja kas wõis wiha inimese südame teha nii sõgedaks?

Proua Maria wõttis Loori ümbert kinni ja pigistas ta armastuses oma najale.

„Minu hea laps!“

Kuid Loori wabastas enese, temale peaaegu kohkudes otja waadates, ja wankus seinä ääre, sealst omale tuge otjides.

Rüdiger astus tema juure ja otjis ta pilku. Ta oli furnakahwatu. Tõrjudes sirutas neiu talle käed wastu.

„Loori, oled sa otjustanud?“

„Neiu noogutas tummalt.“

„Sa jääd ema juure?“

Jälle noogutas Loori.

• „Siis pean ma lahkuma?“

„Jah,“ sosistas Loori.“

„Loori, on su armastus nii nõrk? Ja mulle oled sa kõik!“

Kurwalt, õrnalt waatas neiu talle filma.

„Minu armastus sinu wastu, Rüdiger, on igawene. Aga ema needust ei wõi ma oma peale wõtta.“

„Loori, meie ei näe üksteist enam iialgi!“

„Tean seda.“

„Ja ometi tahad ja minust lahkuda?“

Jälle tundu noogutus.

„Siis ela hästi, waene laps!“ ütles Rüdiger walusasti ja wärisewatel huultel.

Ta filmad põlesid tagasihoidud pifarais; ta tundis, et ennast enam ei jõudnud walitsebada. Selle nei, oma kallima wara maailmas, pidi ta jätna? Ei, ta ei suutnud seda — kuigi otjus oli tehtud — nei oma poolt.

Loori ei wõtnud wastu sirutatud kätt, ta wõhtis sellest mööda. Ta seisis, nagu oleks kõik elu temas kustunud.

Uga kui üks tema ja Geriku taga, kes Rüdigeriga kaasa läinud, kinni läks, käis wärin ta kehast läbi — ta tõstis käed ja — langes minestatades põrandale.

„Rüdiger, Rüdiger!“ hüüdis ta weel suuremal häälel.

24.

Rõhutult walikides sammus Gerik krahwi kõrwal, kes, pilk maas, kortsus kulmul sammus wantri poole. Rüdiger oli suures ärewuses, millist ta enne weel ial polnud tunnud, ja wajas aega sellest jagusaamiseks.

Siis rääkis Gerik. Eitati sai krahw ta sõnade mõttest waewalt aru, siis aga suundis ta ennast selleks.

Mitte kaugele metsnikumajast oli Gerik emale pingi seadnud, kust sõiduteele hea ülewaaide oli. Sellele pingile istusid nad nüüd.

Gerik kurtis ema waljuse üle Loori wastu ja awaldas lootust, et ta küpsamal mõtisklemisel meelt muudab.

„Saan ju aru, et ta ial sest wanast asjast üle ei jaa! Mina aga olen selle wastu ükskõiksem.“

„Tõesti, Gerik? Ja kui nüüd ometi Teie elusse muudatus tuleks?“

Ullatatuks pööras Gerik oma näo tema poole.

„Kuidas? Mina ei soowi mingisugust muudatust!“

Rõwasti pigistas ta hambad kokku — ei, temal polnud enam mingisugust soowi, sest saadik kui ta armsam teda oli petnud!

„Kui Teie isa Teid nüüd otsiks, mis ütlesite Teie, mis ütles Teie ema selle kohta. Tean, mu weenal on see kawalus.“

„Parem on, kui ta seda ei teosta. Mistarwis? küsin ma. Uga Loorile küll soowin ma kõige õnne!“

Rüdiger firmis oma rahataskut ja leidis, mida otis — wenna kirja. Selle ulatas ta nüüd noorele metsnikule.

„Lugege, Gerik! Teie isa kiri ütleb Teile kõik paremini, kui mina seda oskaksin.“

Ta silmitses wennapoega, kelle näost jägaw ärewus wäljendus, kelle käsi wärises, kui ta luges, mis ta isa kui hilise tunnistuse oma sügawast kahetsusest kirjutanud — hingestatud tungiwast ihast heaks teha! Gerik wõitis iga filmapilguga ikka enam ja enam Rüdigeri usaldust, kel rõõmus weene oli: mees, kes minu kõrwal istub, on eht Allwörden!

„Noh?“ küsis ta põnewalt, kui Gerik kirja mõtiskledes kokku pani. „Noh?“

„Sülgawamat taju ei oleks wõinud mu ema lootagi.“

„Du see kõik, mis Teil selle peale on ütelda?“

Kerge pettumus kajas Rüdigeri häälest.

„Mis peaksin ma weel ütleva? — Kas pean tõesti seda nii tämalikult tunnustama, et mu isa kuusteisikümmend aastat hiljem jälle meie peale mõtleb? Emale soowin ma seda rahuldust.“

„Ja omale ei looda Teile midagi, Gerik?“

„Ei midagi.“

„Ja kui Teie isa Teid awalikult tunnustab oma pojaks ja Loori oma tütreks?“ küsis Rüdiger pikkamisi.

Gerik süles filmapilguks nagu pimestatuna filmad. Mis ütles Juta, oli ta esimene mõte. Kahetses wististi! — Kuid ta wõitis selle tunde.

„Miks tahate mind mu lihtsatest, mille armjaks saanud oludest wälja kiskuda? Tunnustan, et Teil minuga on head mõtted. Uga ma olen wahapeal saanud kolmkümmend aastat wanaks ja ei taha enam muudatust. Olen oma jaatusega ja ka senise kodanlise nimega rahul.“

Rüdiger raputas teda õlast.

„Gerik — inimene! Urge olge ometi nii ülilwaga uhke! Urge tehke kahetsewale mehele wõimatuks oma illekohu heakstegemine! Kas peab Teie isa tülles seisma lufustatud uste ees? Lufustatud südamete ees? Kas olete sama jonnakas kui Teie ema? Minu eluõnne ta juba murdis! — Teie peate mulle sõna andma, et ema ees oma eest räägite.“

„Jätke see kiri minu kätte,“ palus Gerik lühikese mõtlemise järele; „ma waatan, mis ema sellest ütleb. Mul on tunne, et ta teda ei jäta mõjutamata. Sest seda wõin ma Teile ütelda: wähem minu isa kui Teie kohta käib mu ema kogu meelepaha ja wiha! Tema kui süüdlase kohta leidis ta alati wabandawaid põhjuseid. Kes oskab naimesüdant seletada?“

Rüdiger waatas kella.

„Nag on lahkuda. Jõuan siis weel parajasti rongile. — Üks palwe, Gerik: saatke mulle tihti teateid Loorist — siin minu aadress. Ja teatage mulle, kas see lähed, et minu wend siia tuleb. Sest et ma Teid leidisin, sellest kirjutan temale juba homme.“

„Andke mu emale aega, härra krahw. Ta peab asjasse alles süvenema. Müüd on ta veel väga täidetud wihasi, mida ta aastaid toitnud ja hoidnud. Ta võiks sellest seisukorrast wäljamimes tema wahest tagasi liikata, et oma wiiduroõmu täielikult nautida — ka kui see talle hiljem kahju ja walu teeks. Tunnen oma ema. Ta ootab, et see nii kord tuleb. Rättetafumise mõte hoidiski teda raskel ajal jalul. Miks oleks ta Loori muidu saatnud tema majja, kui selleks juhuse tuli? Mina olin selle wastu!”

Rüidiger noogutas; ta sai aru, et Gerikul õigus oli. Mõistis ja — wabandas. Kohtumõistmiste oli ta juba ammu enefest wõõrutanud. Ja ta ei pannud proua Bergerile ka ta wiha pahaks — ta sai sellest peaaegu arugi. See wiha oli ka omalaadi suuruse, igatahes polnud selles midagi wäiklast. Kes ostas nii kirglikult wihasi, see wõis ka sama kirglikult armastada . . .

Ja ta jai ka wemmasi aru, kes seda naist ifka veel ei olnud suutnud unustada. Temas oli, wiimase tunni wapustuse peale waatamata, suur rõõm: Loori oli ka seisuselt tema wääriline. Ja ta teda ei jätanud, ta pidi tema omaks saama. Praegu temale peale ajada, et ta emast lahkuks, oleks olnud ebaloomulik — müüd pidi ta sellega leppima. Aga veel polnud wiimane sõna öeldud. —

Nad tõusid ja sammusid wantri poole, mis tükk maad eemal seisis.

„Gerik, kui Teil aega on, saatke mind tükk maad ja jutustage teel enefest, oma elust ja soowidest; mind huwitab kõik! Tahaksin Teile igal wiisil wastu tulla, Teid aidata.“

„Tänan väga, härra krahw, aga mul pole mingisugust soowi!”

Järjumalt kui mõeldud tuli see ta suust.

„Miks nii uhke — ja miks see wormilik kõne?”

„Wabandage, aga ma pean enne sellega harjuma.“

„Arge unustage, ma tuln Gerik Bergeri juure kui ta õe kihlatud peigmees, kes siis ka südamlikumat nime wäärib. Alles siis leidsin Teis ka wemapoja.“

Ülemmetsnikumaja lähedal tuli neile wastu härra v. Eggerti kerge jahiwanker, juhitudna Jutast, kelle kõrwal May v. Hellwig mundris istus. Ülemmetsnik istus taga wantris.

Imestades waatasid kõik kolm Geriku väga elegantset riidetatud saatjale.

„No waata?” küsis ülemmetsnik, kui nad mööda olid jõudnud ja ta Geriku aupakkimule teretusele lahkesti oli wastanud. „No waata. Kes on siis Bergeril saatjaks? Ega ta ometi salamahiti teist kohta ei otji? Mul on selline

mulje. Berger on wiimasel ajal väga kummaline ja kimmine.“

„Siis las ta ometi läheb, isa!” hüüdis Juta üle öla isale. Ta hääl kõlas kaetuna, ebawabana. „Kui ta minna tahab —” ta kehitas õlgu.

„On Teile see metsnik siis nii tähtjas, armas äiapapa?” küsis leitnant. „On ta nii tubli?”

„Kas ta tubli on? Tema sarnast teist ei leidugi. Kogu ümbruses pole inimest, kellega teda võiks wõrrelda! Seft tema ei tööta mitte ainult selle wäikese palga eest, mis ta saab, ta on ka südamega asja juures — armastab oma jaoksõnda kui ema last ja peigmees pruuti! — Tahaksin waid teada, mis tal on! . . . Noh, tütrekene!”

Ta kargas püsti.

„Mis sulle meele tuleb? Pane hoolega tähele, kui meid sõidutad; meie pole ju kiwiteel —” hüüdis ta tujaselt. Juta oli küll ohjad liig pingule tõmmanud ja hobust seega ehmatanud, seft see kargas püsti ja wanter oleks peaaegu ümber läinud. —

Ludishimu ja teatud mure ei annud ülemmetsnikule rahu; kui Gerik teisel päewal tema juure tuli, küsis ta tema eilse saatja järele.

„See oli legatsiooninõunik krahw Allwörden,” wastas Gerik. Ja mõtles: mis ütleks küll ülemmetsnik, kui ta müüd juure lisaks: minu isa wend!

„Nii, mis siis tema siit tahtis?”

„Tahtis meid tundma õppida. Minu õde oli ju ta wenna perekonnas kaswatajanna. Härra ülemmetsnik mäletawad veel — ja müüd tahtis ta Loorit uuesti ametisse wõtta.“

„Õm!” See oli ju usutaw, mis metsnik ütles — kui ta aga sellejuures ise ei oleks kohmetu olnud!

„On see kõik? Kas tohin seda uskuda?”

„Jah, miks mitte, härra ülemmetsnik?” küsis Gerik imestades.

„Tõesti?” Uurides waatas ta Gerikule silma. „Ja mina arwasin — Teile otjite teist kohta —”

„Kuidas tulewad härra ülemmetsnik sellele arwamisele?”

„Teie olete saanud teissuguseks, Berger, nii kinniseks! Nagu ei meeldiks Teil meil enam!”

„Ei, härra ülemmetsnik, mina pole mingile muudatusetele mõtelnud —”

„Noh, siis on kõik hea! Te teate, et ma oma südamest ei tee rõõwlikoobast. Ja kui Teid midagi rõhub, ütelge aga awalikult. Teie olete mulle väga armas, enam kui kõik teised ametnikud!”

Gerik punastas ja wõttis teise pakutud käe

waistu. Ta filmad niiskufid — see sõna tegi ta õnnelikuks.

— — —

Päewad järgnesid päewadele, aga iga päew algas ja lõppes Voorile kurwalt.

Wattfjelt ja tõsijelt talitas ta majas ja aias, ema igapäevi aidates. Aga tema rõõmsus oli kadunud ja ainult waevaga naeratas ta, nähes ema wäsimatut hoolt tema eest. Voori ei tahtnud ju talle haiget teha, aga ta ei jaksanud ka enam nii rõõmus olla kui warem. Too tund oli nende wahel toonud midagi lahutawat, wõõrast, millest Voori üle ei saanud.

Tundide kaupa istus ta ja mõtiskles; mõnikord näis kõik ta elamus olevat paha unenägu. Pigi aasta oli ta wiibinud isa majas, ilma et oleks aimanud, et mees, kes tema waistu nii lahke oli ja kelle poole tedagi see tunne tõmbas, ta isa oli. Ja lapsed, keda ta õpetas, olid ta õed ja wend. —

Kuidas oli ema temale seda wõinud ütlemata jätta! Nüüd paistis temale paljugi, mille üle ta ennem sügawamalt polnud järele mõtelnud, teises walguses.

Pea walutas tal mõtlemisest — ja süda walutas igatsusest armastatud mehe järele. Wõitlus armastuse ja lapsekohuse wahel tegi ta haigeks. Ema ei wõinud Rübigeri peale wiha kanda. Tema oli süütu. Õde kaupa otsis ta pääseteed, jäi kahwatumaks, ja murega silmitises teda Gerik, kelle osawõtlikkude küsimuste eest ta kõrwale põikas.

„Pole midagi, Gerik. Mind ei saa keegi aidata. Pean ise rahu leidma,“ wastas ta. „Nimult seda palun ma: ära räägi selle waistu, kui ma tahan lahkuda. Ma ei wõi siia jääda, sest siin lähen ma hulluks. Pean leidma lohutust. Kui proua v. Matthes teisel kuul Wiesbadenist jälle Müncheni tagasi tuleb, lähen tema juure. Tema teab kõik, kirjutasin talle. Tema ei jäta mind ka õnnetuses maha, waid mõistab mind enam kui ema.“

Krahw Allwördeni kirjast polnud Gerik emale rääkinud, nähes, et selleks weel aeg ei olnud.

Aga ta oli jalle kirja pistnud kune taskusse, mida ema pidi parandama. Ja et ema seda lugenud, märkas ta tema närwilikkusest. Wahetpidamata mõtles ta sellele, aga Gerik ei tulnud talle waistu — ema pidi kõige pealt iseenesega selgusele jõudma.

Ema rahu ja õigluse pärast soowis ta tema elule lepitawat lõppu.

25.

Jutt Steinfurthi külas keerles waid eesolewa pulmapeo ümber ülemmetsniku majas — leit-

nant v. Hellwigi ja Juta v. Eggerti laulatuse ümber. Jgalks wõttis sest osa, nagu oleks olnud see ta isiklik asi.

Smelikke asju räägiti pruudi kaasawarast ja riitest, kingitustest, toredast ehest jne. Dieti tegi ülemmetsniku tütar, kes ometi sugugi jõukas polnud, üllast seisusest ja peentest sugulastest hoolimata hülgawa partii . . .

Ja proua Berger jutustas oma lastele kõik, mis õpetajaproua külas, kus ta kord nädalas käis, temale teatanud, mitte aimates, millist piina ta sellega pojale walnistasas.

Gomme olid nüüd pulmad!

Gomme samal ajal oli Juta v. Eggert proua v. Hellwig. —

Kas see polnud naeruwäärne? mõtiskles Gerik.

Kui ta temale tookord ühe sõna oleks ütelnud, neiu oleks talle ustawaks jäänud, temale, metsnik Bergerile, lootes, et teda tema kõrwal kord krahwifroon ehik.

Aga ta oli waitinud, oli waitinud trotsiwuses, uhkuses ja iseteadwuses. Kui lihtne metsnik Berger Juta v. Eggertile küllalt ei sobinud, siis sobis ta waewalt krahw Allwördenile!

Nii mõtles ta enese lohutuseks. Aga walu puuris ja tuhnis ja igatsus ei lastnud end eemale peletada.

Ja mingisugust imet ei sündinud päewa peatades!

Maapind säras suweilus ja kõik kisenas elu, elu järele. —

Wattfjelt pidi ta walu eneses kandma. Do, ta oli õppinud mõõdunud aastal ennaft walitsema ja tugewana näitama!

Enne lõunat oli ta, pidulikult ehitud ülemmetsnikumajas wiibides, rahulikult temale sirutatud neiu käest wõinud kinni wõtta ja armulisele preilile wormilikkude sõnadega õnne soowinud.

Kuidas oli neiu käsi tema käes wärisenud! Ja peaaegu meeletlikult, abi otsides, olid neiu filmad, milles äraandlik niiskus säras, talle otja waadanud, olid temalt palunud wiimast, head pilku — aga külmalt, kerge põlastusega, oli Gerik ta pilgule wastanud.

Siis oli ta aupakkliku kummardufega tagasi astunud ja „arnulise preili“ terwisefeks klaasi tühjendanud, mille neiu isa talle raske weiniga heas tujus oli täitnud.

Pulma eelõhtut — niinimetatud „Bolterabend“ — pühitseti mõisas. Ja külatõrtsis jagati kõigile hinnata õlut; kõik pidid olema rõõmsad.

Proua Berger wiibis Voori jeltsis külas õpetajaproua juures, kust Gerik nad hiljem pidi koju saatma. Gerik oli ükspäini koju jäänud, sest et ta teiste hulka tõrtsi ei tahtnud minna.

Päew hakkas lõppema. Ruude taha wajus päikese tuline külb ja kergeil tiimul tuli õhtu, täidetud sirelilõhnast. Suur oranšwärmwi, kummalise kujuga pilw seisis sinihallil õhtuawal ja wõlus mõneks hetkeks efile petliku päewawalguse. Glutoaafnad olid lahti; soe õhk woolas tupp ja paitas nagu soe woog noore mehe otsaesist, kes tähelepanelikult pilwe silmitses, kuni see pikkamisi kahwatas ja kadus.

"Selline oli su õnn," mõtles ta, "nii petlik!"

Gerik astus tagasi ja tõmbas sügawasti hinge, see kõlas kui hoige. Ta surus käed silmadele.

Ta igatsus karjus armastatud neiu järele. Raskesti wajus ta tugitoolile, mis suure rohelise kahwelahju kõrwal seisis.

Nüüd olid nad kõik küll täis hõiskeid ja lõbu!

Waihus ja widemil rahustasid ta närwe. Seal tundis ta korraga midagi külma, niisket oma kätt puudutawat. — "Bergman, sina? Wana, hea, ustaw koer!" — Ta patjutas õrnasti koera pead, ja pisar weeres tahtmatult silmist.

Ta märkas, kuidas Bergman nüüd kuulates pea tõstis ja tasakesi häält tegi. Kerged sammud kajasid koojast — oli see wahesti juba ema?

Pikkamisi tõusis ta, et järele waadata, kuid seal kisti juba uks lahti ja sisse tormas walgese riidetatud naiseluju, kerge pitsiloor walfjail juustel. Tulija jäi ukse juure seisma, käsi selle najale toetades, ja tema hingamine kajas toa waihuses.

Meeletult põksus Geriku süda. Beaaegu nagu hirm tõusis ta põue; kas oli ta igatsusel ja äritatud luulelennul wõim ta unistust teostada?

Ta pidas hinge kinni, et nähtus ei kaoks. Siis astus ta ilmutusele lähemale ja tõstis aralt käe, et seda puudutada, ja see jäi. Ta oli kinni wõtnud pehmest, wärisewast neiukehast — ja ta nimi kajas muksudes läbi ruumi: "Gerik!"

"Juta! Juta — sina oled see!" kogeles ta.

"Jah, Gerik, tulin, sest et ma sind armastan," ütles neiu pühaliku innuga ja ta silmad särasid.

Wallatuna taganes Gerik.

"Juta, kas näen ma und?"

"Ei, mina olen siin!"

Sõnatult seisis Gerik. See, mis ta praegu läbi elas, mis nii hiilgawalt ta ees seisis, oli nii kõikwõimas, et ta sellest waewalt aru sai.

"Gerik, mina olen siin — ja jään siia! Jgamesti! Wõta mu wastu, armsam, ja ära liikfa mind tagasi," ütles neiu alandlikult.

Gerik hoidis käe otsaesisel ja silmitses teda nagu taewalikku ilmutust, ja kui weel kord ta

nimi paludes talle kõrwu kajas, siis alles ärtas ta jälle elule ja taipas oma õndsust.

"Juta!" hõiskas ta ja kistus neiu oma rinnale. "Juta!"

"Ah!" Juta tõmbas sügawasti hinge, nagu wabanekes, ja surus enese ta najale. Geriku tugewate käte wahel tundis ta ennast olemat warjatud.

"Gerik, suudle mind, et ma jälle tean, et wiibin jälle sinu juures ja et ja mulle oled andeks annud!"

Ja Gerik suudles teda pühalikult; neiu punahuuled õitfesis talle wastu igatsuses ja armastuses. Gerik unustas kõik oma ümbruse, unustas, et see oli teise mehe pruut, keda ta suudles!

"Gerik, kui nad mulle järele tulewad — jäta mu oma juure! Jooksin peolt wargsi ära, ei jõudnud enam kannutada. Nad tulewad mind otsima."

Ja ta wärises armsama käte wahel; hirm selle eest, mis pidi tulema, tekkis ta näole.

Gerik tõmbas ta awatud afna juure, et wõis ta magusat, kahwatut nägu näha.

"Juta — waata mulle kord silma!"

Ja ta luges neiu pisaraisärarawalt silmist ta juurt, ennastunustawat armastust, nägi waluksat ilmet ta kitsaks jäänud näol. See oli teine Juta, kes siin ta ees seisis, kui see, keda ta kord naerwas, arnumud üleannetuses suudelnud — ta oli pisarate ja waikse walu läbi walmunud naiseks, alandlikus armastuses oli ta annud enese tema kätte.

"Juta, oma pulmapäewa eelõhtul oled sa tulnud minu juure. Kas on sulle ka selge, mis ja selle sammuga oled oma peale wõtnud?" küsis ta tõsijelt.

"Jah, Gerik," wastas neiu kindlasti. "Te gutsefin täie teadwusega. Tean, et olen kõik sillad oma taga purustanud, et mind karistatakse põlgusega ja wisatakse kiwidega. Alga mis tähendab see kõik mulle nüüd tunde kõrwal, et jälle wiibin sinu juures? Minu kodu on sinu juures!"

Wapustatult pigistas Gerik teda oma rinnale.

"Juta," fofistas ta ja suudles neiu juukseid.

"Waata, Gerik, mu kingad on katki läinud kiirest jookstust sinu juure! Ja waata, kleidiski on augud."

"Jah, see oli tõsi."

"Mind kihutas mu tunne edasi — sinu juure — sinu juure! Mägin sind oma ees — kuulsin sind — ja hüüdsid mind — selgesti kuulsin ma oma nime, ja mu süda hakkas kartma. Ja kui nägin meest, kelle naiseks ma homme pidin saama, siis waldas mind äkki õud, hirm. Ennem oleksin läinud külatiiki — kuid enne

Jeda oli veel tee sinu juure! Gerik, kõik mõit-
sin ma ära kanda, aga sinu põlgust ei iial!
Kuidas sa mulle täna hommiikul silma waatasid,
nii jäifelt, mõdralt, põlastawalt — siis olin
kokku warisemas. Siis alles sain ma aru, et
olin oma õige õnne lollis upsakuses jalgade alla
tallanud, ja sügaw kahetsus waldas mind!"

Dummalt ja wapustatult kuulis Gerik ta
õnu.

"Tahtsin wanematele tumistada, et waid
sind armastan — kõik muu oli hullus, kuid
kartuses waihtsin ma. Nimelt wanale Ernes-
tinele ütlesin ma seda — kuid temagi ei oja-
nud mind aidata. Siis riietas mind ema; kõige
parema meelega oleksin selle maha kiskunud —
ja — ja — minu pruudikeit seisid seal ja
pruudiehe — hõmsetas! Jääkülmuus waldas mu.
Ja siis tuli tema mulle järele — Max v. Hell-
wig! Ta suudles mind — Gerik, ma olin mee-
leheitel — ja lükkasin ta eemale. Ja tema nae-
ris! Gerik, kui ma seda naeru kuulsin, oleksin
wõinud talle näkku löüa.

Ja ifka nägin ma sind ja kuulsin su hüüet.
Sind polnud kõrtjis teiste hulgas; olin kuul-
nud, et isa imestab, kuidas sa peost oled ee-
male jäänud. Siis teadsin ma kohe, et äkki siin
istud. Ja mind waldas wägew tunne — wargi
panin ma plehku — ja jooksin läbi metsa sinu
juure."

Gerik hoidis teda käte wahel ja suudles ifka
jälle ta juukseid.

"Juta, mu ainus, ma pole ju seda wäärt!"

"Armasta mind waid alati," ütles Juta
lõhksalt.

Põlewa kirega kaelustas Gerik teda.

"Kogu mu elu kuulub sulle!"

Ja ta suudles teda ja nad kaelustasid üks-
teist.

Kui waba ja ferge tundis neiu enese nüüd
olewat! Nüüd ei kartnud ta enam seda, mis
pidi järgnema. Ta armastus oli nii tugew,
sest Juta tundis selgesti: temale kuulub sa,
tema juure pead sa jääma. Nüüd ei kartnud
ta enam mõiklust eluga ja kõige selle puudumist,
mis talle seni armas olnud. Nüüd oli ta elul
eesmärk ja otstarwe.

Nad kuulsid samme.

Juta kõhtus ja hakkas Geriku rinnal wä-
rifema.

"Lullakse — mulle järele!"

"Ole muretu. Mina olen sinu juures."

Ta surus ta tugitoolile ja pani laelambi
laua kohal põlema.

"Nii, tulgu nad nüüd," ütles Gerik. "Mina
kattsen sind kõige ilma wastu. Olen tugew,
sest sina oled minu oma."

Ta häälest kostis warjatud naer, peidetud
hõisate, nii et neiu talle imestades otja waatas.

Püstipäi seisid ta, hiilgawad filmad uksele.

Kuid tulijad olid proua Maria ja Loori.

"Gerik, tulime juba koju!" hüüdis proua
Berger äremalt. "Ei oodanud enam sind.
Mõtke, pruut olla äkki kadunud. Teda otsitakse
igalpool, külas, ülemmetsnikumajas. Sumal
teab, mis on sündinud?"

Wiimased sõnad surid tal suhu; ta oli nüüd
walgesse riidetatud neiu tugitoolis näinud.

"Gerik," hüüdis ta heitudes, "mis see on
— see on — on ometi —"

"Neiu, kes sind palub, et sa teda oma tü-
teks nimetaksid."

Juta tõusis ja lähenes talle alandlikult.

Proua Berger ei taibanud ifka veel; pea-
aegu abitult waatas ta ringi. Kuid Loori oli
kohe aru saanud, et nõrk neiusüda veel wiimsel
hetkel oma armastusele oli mõelnud. Ta läks
Juta juure, wõttis ta ümbert sügawa meele-
liigutusega kinni ja küsis tõsiselt:

"Juta, kas teadsite ka, mis olete teinud?"

"Jah, Loori, teadsin ja tegin seda, sest et
ma Gerikut armastan."

Ja Gerik ütles emale tasakesi:

"Mitte sõna sellest, kes meie isa on —
mis ka ei tuleks — kaalul on minu eluõnn!
Ütle seda ka Loorile. Teie mõtted ei soowi
mulle head, kui mu saladuse enne ära annate,
kui ma seda ise teen."

Loori istus Juta kõrwal, hoidis ta jää-
külmi käsi oma käes, silitas neid ja rääkis
armasid, julgustawaid sõnu; wäsinult naerata-
des tänas Juta teda, kuna ta pilk armsamat
otfis. See astus ta kõrwale ja pani käe ta õl-
gade ümber. Nii ootasid nad. Sest Jutat
otfiti. Kui ka wanemad midagi ei aimanud,
Max v. Hellwig juhtis nad õigile jälile.

Juta wärises; ta hambad lõgisesid; poolles
minestuses sules ta wahetewahel filmad; siis
tuli reaaktsioon.

Kaugelt kajas koerte haukumine. Neiu tõu-
jis ja jäi kuulama. See lähenes ja lähenes.
Kiljatades wajus ta toolile tagasi.

"Tulewad!" sosistas ta kartlikult.

"Jal on "Tell" kaasas, kuulen seda — ja isa on
wihast hirmunud." Ta langes Geriku rinnale ja
wõttis ta ümbert kinni. "Gerik, ma kardan —
aga sinu pärast!"

Gerik suudles ta käsi.

"Seda pole waja. Julgust, armsam — ka
see tund möödub!"

Majauks oli alles lahti. Rõwa käsi awas
selle ja kiskus ka elutoakse lahti. Punetawal
näol seisid ülemmetsnik läwel — ja tema taga
Max v. Hellwig.

Neist mööda kargas „Tell“, ilus jahikoer, ja jookkis walju rõõmuwirinaga Juta juure. „Oled sa mu leidnud — ja ära amud,“ sosistas neiu.

„No waata, siin oled sa, tütrekene!“ hüüdis härra v. Eggert, ja ahwardades wälkufid ta silmad. „Mis on sulle siis meele tulnud? Oled wisti küll mõistuse kaotanud?“

Juta tõusis kahwatult, kuid kindla ilmega näol.

„Jsa! Jial pole mu mõistus nii korras olnud kui täna!“

„Mis see tähendab?“

„Nagu juhuslikult mängis ülemmetsnik oma käes olewa koerapiitsaga.“

„See tähendab, et ma millegist olen selgesti aru saanud: ma ei wõi Mar v. Hellwigiga abielluda.“

„Müüd alles? Päewal enne pulmi? See arusaamine tuleb sulle väga hilja.“

„Ometi küllalt wara weel, et mind hoida eksitusest, mis mu oleks teinud eluajaks õnnetuks.“

Sooned ülemmetsniku otsaasilisel turjusid.

„Eksitus? Seda pidid warem teadma. Meile niisugust skandaali teha! Kuulmatu! Plehku panna nagu hüsteerilik naine! Ja siis weel siin enmast ära peita, siin! Berger, oleksin Teid arwanud mõistlikumaks. Oleksite pidanud mu tütre kohe tagasi tooma! Müüd tule, Juta! Waherjal on sulle wististi jälle mõistus pähe tulnud. Preili Berger, kas laenate mu tütrele rätiku?“

Juta ja Gerik waatasid üksteisele otsa. Jsa ei teadnud weel midagi. Max v. Hellwig oli oma kahtluse awaldamata jätnud, lootes, et Juta weel aru pähe wõtab — lõhe oleks jäänud tulemata. Ta oli neiuale tagajitulekusilla alles jätnud — päris diplomaatlik samm tema poolt.

„Jsa, sa ei ole minu aru saanud! Ma ei wõi.“

„Ja mispärast? Max, kas wõite Teie mulle seletust anda?“

Leitnant kehitas ettewaatlikult õlgu. Ta waatas tigevalt oma pruudile, kellele see hirmu peale ajas. Aga ta suu rääkis õrnasti:

„Juta on närwiline ja kõigest mõllust ärritatud; sellepärast tuli ta preili Bergeri juure. Müüd aga tuleb ta meiega ja meie unustame, mis on sündinud. Tule, Juta!“

Ta ei tahtnud seda meeldiwat neiu kaotada, küll tal pärast aega oli talle kätte maksta, sest seda häbistust ei unustanud ta temale ial.

„Tule, Juta!“

„Ei!“ kirjendas Juta. „Sa tead kõik väga

hästi, Max. Sind ma ei armasta. Tulin siia, sest ma armastan seda meest siin!“

Ta wajus Geriku rinnale, kes rahustades ta juukseid silitas.

Ülemmetsniku nagu muutus hirmutawalt punaseks; ta rebis oma mundrit kaelaugust, mis talle ahwardas jääda kitsaks.

„Wõi siis nii on asi?“ ägas ta. „Berger, mis on Teil selle kohta welda?“

„Juta on enese minu kaitse alla amud! Ma armastan teda, tema on mulle ülemaks waraks maailmas.“

„Seda ma usun!“ pilkas leitnant, nähes, et müüd kõik kaotatud oli, mispärast ta enam ei tarwitsemud kellestki küsida. „Tean juba ammu, et härra metsnik siin selja taga Jutaga on lõbutsemud. Rahju, et sibukest mehikest ei saa wastutusele wõtta. Kui kindel olid sa ta aususe — see on müüd tema tänu su usalduse eest!“

Gerik lükkas ukse laiali lahti, kahmas leitnandi käewarrest kinni ja lükkas ta karujõuga uksest välja.

„Oma majas ei lasse ma enmast teotada — meil pole üksteisega midagi tegemist.“

Siis ütles ta härra v. Eggertile:

„Müüd, härra ülemmetsnik, olen ma Teie käsutada!“

„Jsa, kuule mind!“ hüüdis Juta. „Ära mõista Gerikut hukka. Mina üksi olen süüdlane!“ Ta hirmustwabijew häälel omas edasi rääkides itka kindlama tooni: „Ma armastasin Gerikut, näitafin seda temale ja lastfin teda oma armastuse uskuda. Ja pärast andsin ma ta ometi ära — nõrkusest, kartusest wäese elu eest, hirmu tundes töö ja pinduse eest. Aga siis polnud mul enam ial rahu. Ja täna — täna — isa, kui te mind sumnite — ma ei wõi, ei wõi! Ennem lähen surma!“

„Jah, seegi oleks parem kui nägemine, et sa enese ühele mehele kaela wistad,“ ütles isa waljusti.

Juta wajus põlwili.

„Jsa!“ kirjutas ta waluga. „Minu armastus Geriku wastu on ju nii suur, ma ei teadnud seda isegi.“

„Ja arwad müüd, et ma kergesti järele annan? Küll on pulmadeks kõik walmis ja lõpuks on üksteisest, kellega sa pulmi pead,“ tähendas isa wihase pilkega, selle juures piitsuga lastudes läbi õhu lüües. „See kulaks ära — teile mõlematele,“ kirjistas ta.

Põlwili roomas Juta isa juure. Ta nägi, kui kahwatunud Gerik oli ja kui ärew.

(Järgneb.)

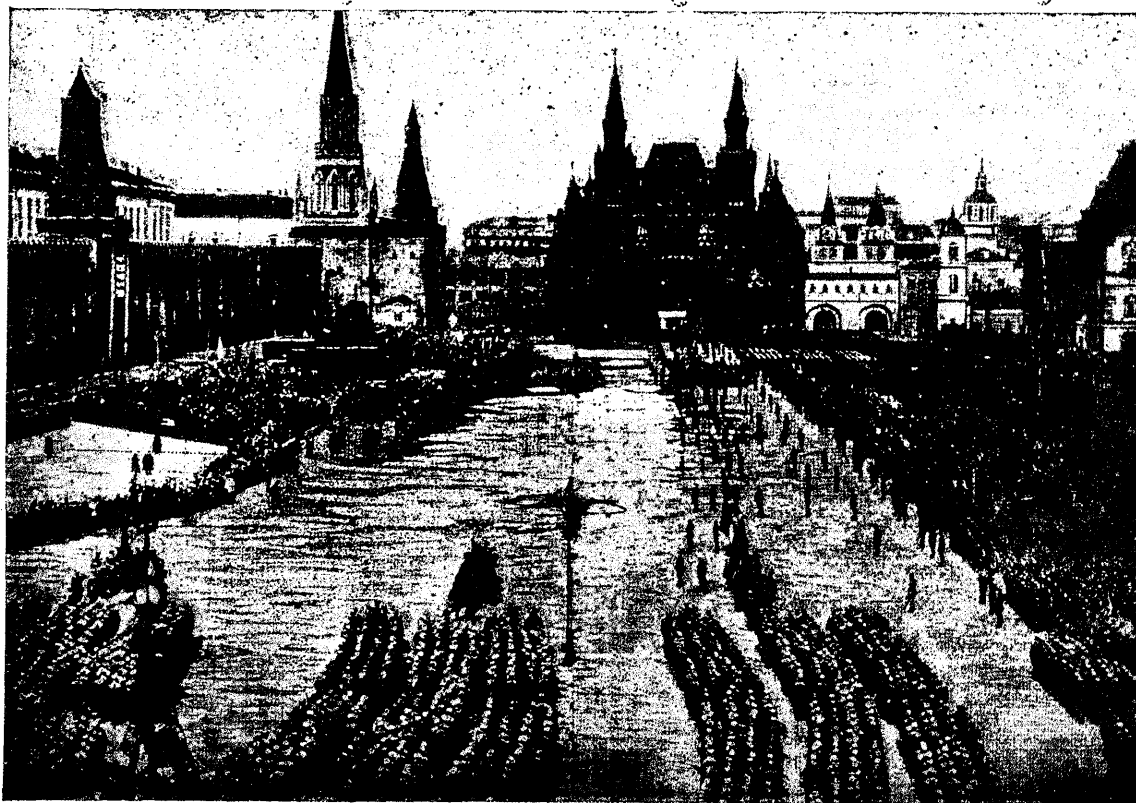
2. jalaväe rügemendi 10. aastapäeva puhul.



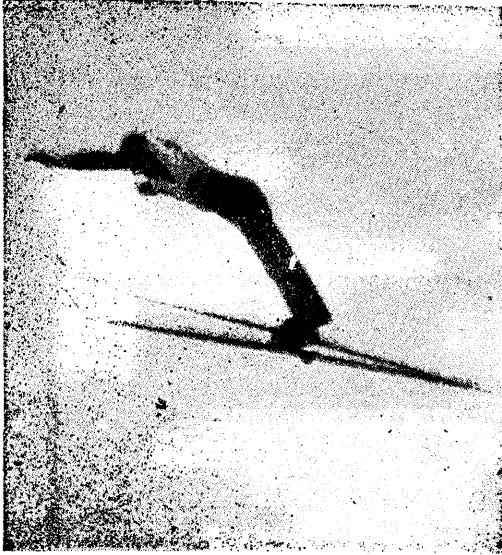
Kolonel S. Pinding
2. jalaväe rüg. ülem I. X. 1921 a. — I IX. 1925 a.



Kolonel P. Oinas,
Praegune 2. jalaväe rügemendi ülem.



Moskwa punawäe paraad Punasel platsil Nõukogude Liidu 10. aastapäewa puhul.

Talvesport välismaal.

Suusasport on talveolimpiaadi tähtsam osa. Meie pilt kujutab suusahüpet modernimas stiilis. Wuilleumer (Schweits) on hüpanud 61 mtr., T. Hams ja S. Ruud Morras 72 mtr.



Bob-kelgusõitjad on saavutanud 70. kilomeetrilise tunnikiruse. St. Moritzis saavutatud suurim kiirus on 150 mtr. 1 min. 28,9 sek.



Kuulus Ameerika autowabrikant Henry Ford ja tema poeg Edsel Ford lasewad endid fotograleerida esimese ja 15...miljonilise autoga.

Tõtt ja nalja.

Mõttekillud.

Mida kõrgemal keegi seisab, seda vähem „ülewalt alla“ waatab ta harilikult teistele.

Ainult kes seda, mis ta tahab, sellega, mis teab, oskab kooskõlastada, loob väärtusi.

Mõnda inimest saab vaid sellega aidata, et teja ei aidata.

Ainult see on mõnus ajawitja, kes oskab mitte ainult jutustada, vaid ka kuulata.

Kunstiharrastaja.

„On Teil aga ilusad pildid? Kust näituselt Te need ostsite?“

„Mis näituselt! Toetasin üht noort kunstnikku! Üüri ei jõudnud ta mulle maksta, riideid tal ei olnud, värwe ja pintsleid ma ei wajanud, siis wõtsin lihtsalt need pildid!“

Nr. 6 Niguliste tänav Nr. 6

Apteegi wastas

Uuesti awatud riiete keemiline puhastuse ja pressimise tööstus

„Westa“

kõige uuema Ameerika meetodi järele.

Riiete pressimine selle meetodi järele ei ole riidele kahjulik, waid vastuoksa — wäga kasulik. Waccum süsteem imeb riidest tolmu ja mustuse. Kestew kuum aur steriliseerib riide, surmab kõik idud ja kõrwaldab keha lõhnad.

Selle meetodi abil — masinaga pressimisel ei ole karta halwa lõhna ja haigusidude ja külge hakkamist mustadest pressimise lappidest ja mustast weest.

Lisaks, Ameerika meetodi abil masinaga pressimine ergutab riide karwa, eemaldab läike, annab riidele tagasi originaal värwi ja puhta, wärske ning uue wälimuse.

Selle meetodi juures on täiesti wõimata riidet kõrwetada, põletada wõi läikiwaks teha. Ei ole mingit nõhkimist ega käristamist. Riided ei saa mitte rebitud ega wenitatud, nagu wana, triikrauaga pressimise juures.

Meeste- ja naisteriiete: ülikondade, kostüümide, kleitide, palitute jne. jne. pressimine ja puhastamine kõikisugu plekkidest. Ülikonna pressimine 15 min. jooksul. Ootamiseks eriruum. Äri töötab sellel alal täiesti wilunud eriteadlase juhatusel. Ülikonna pressimine 125 mk., ainult pükste pressimine 50 mk. Ärasaatmine ja kojusaatmine tasuta.

Riiete keemiline puhastamine ja pressimine

„VESTA“

Ameerika meetodi järele

Nr. 6 Niguliste tänav Nr. 6

Apteegi wastas.

— — Palume aadressi meeles pidada! — —

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—	2 kuus (4 nr.nr.)	„ 160.—	1/1 aastas	„ . . . Mk. 1000.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 400.—	1 „ (2 nr.nr.)	„ 80.—	1/2 „	„ . . . „ 500.—
1/4 aast. (6 nr.nr.)	Mk. 225.—	Üksiknumber	„ 40.—	1/4 „	„ . . . „ 250.—

WÄLISMAILE: °

Tellimisi wõtawad vastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.
Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Wille Bode, Hilda Bode, R. Bluum, M. Braun, C. Berger, E. Emann, And. Janson, Emmy Kuldner, Aug. Kaasik, T. Kerwne, Jaanus Kaik, Julie Liebeon, S. Kask, K. Müüri-epp, Hed. Martinson, N. Murd, Maimu Muri, Alfred Matson, B. Mäekask, A. Potsepp, Victor Rebane, Maimu Reintam, Anette Reismann, Helene Reemann, Hans Reemann, August Saller, Herbert Saller, Aliide Saller, Ölme Saller, Rudolf Sarw, Dolly Timm, Endel Toop, L. Tõnisberg.

Tartust: L. Jõul, Joh. Jõul, R. Müller, Astrid Ratnik, Rud. Solba, Silwia Tulff, R. Tamman, Heinrich Tamberg.

Walgast: N. Mauer, A. Osolin, P. Rääbis, J. Utt.

Viljandist: P. Adamson, M. Nõges, K. Nõges, P. Rängel, A. Tults, M. Takk.

Wõrust: Max Unt.

Pärnust: Milda Küng.

Paidest: Leida Kiwiking, Alfred Michelson, Erika Mätlik, Erih Michelson, Rosalie Michelson, Edith Michelson, Joh. Reinart, Marta Sengbush.

Narwast: M. Adosson, Dr. Bergmann, B. Leppik, A. Leppik.

Rakwerest: Harry Kängsepp, Ellriede Käär, Fritz Tamm, B. Wolkow.

Tapalt: H. Beikmann. **Wägewart:** Lya Aumees. **Keilast:** A. Eermann, A. Kutpri. **Kiiust:** L. Hermann, P. Soolmann, A. Tamberg, W. Tamberg. **Ristiküllast:** Emilie Grents. **Harju Rannamõisast:** Joh. Hanso. **Laupalt:** A. Haas. **Jäärjast:** H. Hints. **Kalwist:** Ellen Krusbart, Ester Krusbart. **Jõgewalt:** E. Klausson, R. Terasmägi. **Kuremäelt:** Joh. Kangur, M. Laus. **Sindist:** Joh. Kask. **Arest:** P. Lusik. **Hellenurmes:** Lygia Tulff. **Räpinast:** Linda Laar. **Tõstamaalt:** Agnes Pärn. **Torist:** H. Kiiet, Ester Tilk. **Tormast:** R. Koppel. **Abjast:** Nicolai Leisman, Endel Mägi, Ilmar Mägi, Johann Sack, Eino Wanker. **Pärnu Jakobist:** M. Levand, **Kil. Nõmmelt:** E. Rossmann, **Kallawerest:** H. Remmelgas, K. Remmelgas, **Antslast:** Alex Solba. **Maasist:** Joh. Siilem. **Sauelt:** E. Sastok. **Rõngust:** Ernst Tobber. **Riisiperest:** J. Treffner, K. Pilberg. **Petserist:** E. Mülbach. A. Walentin. **Jõhwist:** O. Tamm. **Nõmmelt:** V. Rebane, Hugo Simann.

Neist wõitsid loosimisel: 1) Jules de Revél „Kombejuht“ — A. Haas, Laupalt; 2) O. Luts „Tootsi pulm“ — A. Potsepp, Tallinnast, Afrika tän. 41—24; 3) Aino kallas „Wõõrasweri“ — Julie Liebeon, Tallinnast, Kopli tän. 20b—3.

„Romaani“ talitus.

Meie lugejatele.

„ROMAAN“ on oma kuuenda aastakäiguga pea lõpule jõudnud. Suur edu lubab oletada, et rahwas tema sihte on toetanud ja temaga igati nõus on olnud.

Oma nimekohaselt on awaldanud „Romaan“ rohkes walikus ainult häid ja laiale rahwahulgale meeldiwaid romaane, jutustusi, nowelle ja luulet.

Ka tulewal aastal tahab „Romaan“ pakkuda ainult kõige paremat, mis ilma rahwaste kirjanduses on olemas.

„ROMAAN“ toob igas numbris hulgakese huwitawaid pilte päewasündmuste kohta kodu- ja wälismaail.

„ROMAAN“ toob igas numbris huwitawa mõistatuse — waimu teritamiseks. Lahendajate wahel loositakse wälja wäärtuslikke asju ja raamatuid.

Seega on „Romaan“ endiselt kaunim, huwitawam ja wäärtuslikum ajakiri Eestis.

Lugege „Romaani“! Soowitage „Romaani“ ka oma tuttawatele.

Tellimine 1928. aastaks on awatud.

Tellimishinnad endised:

1/1 a. 750 mk.; 1/2 a. 400 mk.; 1/4 a. 225 mk. 2 kuus 160 mk.; 1 kuus 80 mk ja üksiknumber 40 mk.

„Romaani“ talitus.

Valged hambad

saate juba 1—2 kordse puhastamise järele suurepäraselt värskendavalt
hambapastaga

CHLORODONT

mis halva suulõhna eemaldada võib.



Rätsepaäri

MAX JOHANSON

(Peterburist).

Tallinn, Lühikejalg 6, kõnetr. 30-89.

Võtan tellimisi vastu
kõiksugu mees-
rahvariiete peale.

Alaliselt suures valikus moodsais
mustreis kõige paremaid Inglise
— riideid, voodreid ja siide. —

Austusega

M. Johanson.

A.-S. Mey & Landesen

Tallinn, Viru tän. 9. Kõnetraat 14-36

soovitab suurel ja väikesel arvul prantsuse ja saksa üleilma kuulsatest vabrikutest lõhnaõlisisid:

Caron

Infini, N'aimez que moi

Coty

L'Origan, Chypre. L'Or

Houbigant

Quelques Fleurs

Violet

Sylviane, Amoroze

Piver

Floramy, Treffle, Incarnat

Roger & Gallet

Fleurs d'amour, Vera Violetta

Cheramy

Cappy, Solie Soir, Offrande

Wolf & Sohn

Divinia, Kaloderma

ka: Puuder, seebid, Brillantine, huultepomad, kulmustiftid, shimingid, hambaseepid, pasta, eleksiir j.n.e.